



TSHIVENḌA HOME LANGUAGE
GRADE 2 – BOOK 1
TERMS 1 & 2
ISBN 978-1-920458-25-6
THIS BOOK MAY NOT BE SOLD.
15th Edition



9 781920 458256



TSHIVENḌA LUAMBO LWA HAYANI – Gireidi ya 2 Bugu 1

ISBN 978-1-920458-25-6

Yo vusuludzwa,
i tevhedza CAPS



Dzina:

Kilasi:



basic education
Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

TSHIVENḌA LUAMBO
LWA HAYANI

Bugu ya 1
Themo 1 & 2



Vho Angie Motshekga
Minista wa Muhasho wa
Pfunzo ya Muteo



Vho Dr. Reginah Mhaule,
Muthusaminista wa
Pfunzo ya Muteo

Bugu idzi dza u shumela dzo bveledzwa u itela uri dzi shumiswe nga vhagudi vha Afurika Tshipembe nga fhasi ha vhurangaphanda ha Minisiṭa wa Pfunzo ya Muteo, mufumakadzi Vho Angie Motshekga na Muthusaminista wa Pfunzo ya Muteo, Vho Dr. Reginah Mhaule.

Bugu dza u shumela dza Rainbow dzi vhumba tshipiḽa tsha mbekanyamushumo dza vhudzheneleli dza Muhasho wa Pfunzo ya Muteo wo livhiswaho kha u khwinisa kushumele kwa vhagudi vha Afurika Tshipembe kha gireidi dza rathi dza u thoma. Sa tshinwe tsha zwithu zwa nṱhesa zwa Pulanetshumisi ya Muvhuso, thandela iyi yo itwa uri i vhe hone nga thusedzo ya masheleni ya Muhasho wa Gwama. Izwi zwo ita uri muhasho u kone u bveledza idzi bugu dza u shumela kha nyambo dzoṱhe dza tshiofisi hu si na mbadelo.

Ri fulufhela uri vhadededzi vha ḽo vhona ndeme ya bugu idzi kha u funza havho ha ḽuvha liṅwe na liṅwe vha dovha vha ita uri vhagudi vha kone u khunyeledza kharikhuḽamu yoṱhe. Ro lingedza nga nḽila dzoṱhe u sumbedza vhagudisi kha nyito inwe na inwe nga u dzhenisa aikhoni dzine dza sumbedza zwine vhagudi vha fanela u ita.

Ri na fulufhelo loṱhe ḽa uri vhagudi vha ḽo ḽiphina nga u shuma nga idzi bugu musi vha tshi khou aluwa na u guda, na uri vhone sa vhadededzi vha ḽo vha na mukovhe kha dakalo iḽi.

Ri ri kha vhone na vhagudi vhavho, ngavhe zwi tshi vha nakela musi vha tshi shumisa bugu idzi. Zwi pfumbe.

VHUDIFHINDULELI HA VHASWA VHA AFRIKA TSHIPEMBE

Ndingano Farani muthu muṅwe na muṅwe nga u linganana na u fana. Ni songo ṭalula. 	Tshirunzi tsha muthu Ṭhonifhani muthu muṅwe na muṅwe. Ni vhe na vhuhwavho na u vhavhalela. 	Vhutshilo Hulisani na u ṭhonifha vhabebi vhaṅu. Funanani na u fulufhedzea muṭani wa haṅu. Vhutshilo hoṱhe ndi mpho. Vhu ṭhonifheni. 
Hayani Thusani kha mishumo ya hayani. 	Pfunzo Dzhenani tshikolo, ni gude ni shumese. Tevhedzani milayo ya tshikolo. 	U shuma Vhana vha songo kombetshedzwa u ṭoda mishumo. 
Mbofholowo na tsireledzo Ni songo vhaisa, u shengedza kana u shushedza vhaṅwe, nahone ni songo tenda vhaṅwe vha tshi zwi ita. Tandululani phambano nga mulalo. 	Ndaka Ṭhonifhani ndaka ya vhaṅwe vhathu. Ni songo tshinyadza ndaka nahone ni songo tswa. 	Vhurereḽi, lutendo na mihumbulo Ṭhonifhani lutendo na mihumbulo ya vhaṅwe vhathu. 
Tsireledzo Vhavhalelani liḽhasi. Ni songo tambisa maḽi na muḽagasi. Tsireledzani zwipuka na zwimela. Kunakisani miḽi ya haṅu na zwitshavha zwa haṅu. 	Vhudzulapo Ivhani mudzulapo wa Afrika Tshipembe wa vhukuma na u fulufhedzea. Tevhedzani milayo, ni vhe na vhuṭanzi uri na vhaṅwe vha ita ngauralo. 	Mbofholowo ya u amba Ni songo ṭuṭuwedza mazwifhi na vengo. Ivhanani na vhuṭanzi uri vhaṅwe vhathu vha songo nyadziwa kana u vhaiswa. 

Gireidi
ya **2**



nga TSHIVENḌA



Bugu iyi ndi ya:

TSHIVENḌA

Bugu ya

—



Z

w

i

r

e

n

g

o

m

u

Thero ya 1: U humela tshikoloni

Themo ya 1: Vhege dza 1 - 5

1	Ri humela tshikoloni	2
U vhalha khathihhi na vhaugudi (nganetshelo) Ngowedzo ya tholokanyongivho (Itani thiki kha ee kana hai) U shumisa vhushevhegi ha u vkhona nga majo kha u bvumba uri tshijori tshi amba nga mini U kona u topala zwidodombedzwa zwiwhulwane kha mañwalwa e a vhalwa Foniki: (Mibvumo): mibvumo ya pfalandothe a e i u Itani ngowendowe ya u ñwala legere Aa U ñwala mafhungo buguni dza ngowedzo a tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi. Maipfimagivhiwa (o ñewelwaho)		
2	Ndo vhuva tshikoloni	4
Olani tshifanyiso tsha zwe na ita musi tshikolo tsho vala U ñwala ngowedzo (dzenisani vkhona, dalela, vkhazwala, vhothe ni tshi thedzisa mafhungo) U ñwala ngowedzo (ñwalani nga zwe na ita musi tshikolo tsho vala. Nyito ya u ñiphiga (dzenisani mañuvha a vhege a no khou ñahela kha ñhalenda ni ole tshifanyiso tsha zwine na ño ita ñuvha ñirwe na ñirwe kha vhege.		
3	Yunifomo	6
U vhalha khathihhi na vhaugudi (mufhindulano) U shumisa vhushevhegi ha u vkhona nga majo kha u bvumba uri tshijori tshi amba nga mini U kona u topala zwidodombedzwa zwiwhulwane kha mañwalwa e a vhalwa Ngowedzo ya tholokanyongivho (Itani thiki kha ee kana hai) Foniki: mibvumo ya pfalandothe a e i o u Itani ngowendowe ya u ñwala legere Bb. Ñwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi. Maipfimagivhiwa		
4	Yunifomo yanga	8
Dioleni tshifanyiso no ambara yunifomo ya tshikolo. Ñwalani zwidodombedzwa zwanu Ñwalani mafhungo nga tshifanyiso tshanu. Nyito ya u ñiphiga: ñwalani madzina kha zwiambaro zwi re zwiifanyisoni		
5	Mutukana muswa tshikoloni tshashu	10
U vhalha khathihhi na vhaugudi (nganetshelo) U shumisa vhushevhegi ha u vkhona nga majo kha u bvumba uri tshijori tshi amba nga mini U kona u topala zwidodombedzwa zwiwhulwane kha mañwalwa e a vhalwa Ngowedzo ya tholokanyongivho (Itani thiki kha ee kana hai) Foniki: sw, kh, th, ñ Itani ngowendowe ya u ñwala legere Dd. Ñwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi. Maipfimagivhiwa		

6	No ñanganedzwa tshikoloni tshashu	12
Itani ñitambwa ñi no sumbedza uri ni ñanganedza hani musidzana kana mutukana muswa. Tholokanyongivho: Dzenisani madzina a no khou ñahela mafhungoni u itela u sumbedza u pñesesa. U ñwala mafhungo nga khonani yañu. Nyito ya u ñiphiga (Wanani ñgila ya u ya tshikoloni kha meizi (mikwita)		
7	Mitambo ya tshikoloni	14
U vhalha khathihhi na vhaugudi (nganetshelo) U shumisa vhushevhegi ha u vkhona nga majo kha u bvumba uri tshijori tshi amba nga mini U kona u topala zwidodombedzwa zwiwhulwane kha mañwalwa e a vhalwa Ngowedzo ya tholokanyongivho (Itani thiki kha ee kana hai) Foniki: mb, pf, nz, f Itani ngowendowe ya u ñwala legere Dd. Ñwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi. Maipfimagivhiwa		
8	Ndi pfana na u tamba mitambo	16
Olani tshifanyiso tsha zwipotso kana mutambo une na funesa u u tamba ñwalani mafhungo nga mitambo ine na i funesa/ na sa i funese Ñwalani mafhungo nga mutambo ine na funesa u u tamba. U ñivhadzwa mbudziso dza phindulo nzhi nga zwiifanyiso		
9	Muonqi u ña tshikoloni	18
U vhalha khathihhi na vhaugudi (nganetshelo) U shumisa vhushevhegi ha u vkhona nga majo kha u bvumba uri tshijori tshi amba nga mini U kona u topala zwidodombedzwa zwiwhulwane kha mañwalwa e a vhalwa Ngowedzo ya tholokanyongivho (Itani thiki kha ee kana hai) Foniki: ng, ph, vh, tsh, b Itani ngowendowe ya u ñwala legere Ee. Ñwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi. Maipfimagivhiwa		
10	Muonqi u ri ...	20
U vhuba mafhungo o ñisendeke nga zwiifanyiso. U thoma fhungo nga Ndi fanela u ... Ñwalani mafhungo mararu nga kutshilele ku re na mutakalo ngomu Ñwalani mafhungo a no thoma nga Ndi kona u ... na A thi koni u ... U shumisa maipfi		
11	Ri tshikoloni ri a ja	22
U vhalha khathihhi na vhaugudi (nganetshelo) U shumisa vhushevhegi ha u vkhona nga majo kha u bvumba uri tshijori tshi amba nga mini U kona u topala zwidodombedzwa zwiwhulwane kha mañwalwa e a vhalwa Ngowedzo ya tholokanyongivho (Itani thiki kha ee kana hai)		

Foniki: sh, kh, zw, lw, ñ Itani ngowendowe ya u ñwala legere Ff. Ñwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi. Maipfimagivhiwa		
12	Zwiñiwa zwine ra ja	24
Olani zwiifanyiso zwa zwiñu zwine na kona u zwi nukhedza, u zwi thetshela, u zwi pfa nga u phuphuledza, u zwi vkhona na u zwi pfa nga ngevehe. Ñalutshedzani khonani yañu nga zwiifanyiso izwi. Ñwalani madzina kha zwiifanyiso izwi zwa zwiñiwa Ñwalulani mafhungo ni tshi shumisa zwiñiwa zwa u vhalha zwo teaho (tshiga tsha u awela, tshigambudziso na tshigagarukela) Livhanyani maipfi na zwiifanyiso zwo teaho. Itani thiki kha zwiñiwa zwine inwi na khonani yañu na zwi funesa.		
13	Ri tea u ita tshurñwahaya	26
U vhalha khathihhi na vhaugudi (nganetshelo) U shumisa vhushevhegi ha u vkhona nga majo kha u bvumba uri tshijori tshi amba nga mini U kona u topala zwidodombedzwa zwiwhulwane kha mañwalwa e a vhalwa Ngowedzo ya tholokanyongivho (Itani thiki kha ee kana hai) Foniki: nw, ng, ñ, l Itani ngowendowe ya u ñwala legere Gg. Ñwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi. Maipfimagivhiwa		
14	Ndi ita tshurñwahaya yanga tshifhinga tshothe	28
Ni kha phere, Itani ñitambwa. Talani mutalo vkhutaki ha zwiifanyiso zwiñhili zwi re na mibvumo i no fana (tsumbo bata na pata) Ñwalani mafhungo a no amba nga u ita tshurñwahaya. Nyito ya u ñiphiga: ñhalarani ni lebuje tshifanyiso.		
15	Thesite	30
U vhalha khathihhi na vhaugudi (nganetshelo) U shumisa vhushevhegi ha u vkhona nga majo kha u bvumba uri tshijori tshi amba nga mini U kona u topala zwidodombedzwa zwiwhulwane kha mañwalwa e a vhalwa Ngowedzo ya tholokanyongivho (Itani thiki kha ee kana hai) Foniki: hw, l, s, ng Itani ngowendowe ya u ñwala legere Hh. Ñwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi. Maipfimagivhiwa		
16	Deithi	32
Vhalani ñhalenda Vhudzisani khonani dzapu uri mañuvha avho a mabebo ndi a lini ni ñwale deithi idzo tsini na ñwedzi wo teaho afho kha ñhalenda. Itani ngowendowe ya u ñwala ñuvha ñanu ja mabebo.		

Thero 2: Khonani dzanga

Themo ya 1: Vhege dza 6 - 8

17	Mita yo fhambananaho	34
U vhalha khathihhi na vhaugudi (nganetshelo) U shumisa vhushevhegi ha u vkhona nga majo kha u bvumba uri tshijori tshi amba nga mini U kona u topala zwidodombedzwa zwiwhulwane kha mañwalwa e a vhalwa Ngowedzo ya tholokanyongivho (Itani thiki kha ee kana hai) Foniki: lw, sh, zw, ñw Itani ngowendowe ya u ñwala legere Ii. Ñwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi. Maipfimagivhiwa		
18	Muta wa hashu	36
Olani tshifanyiso tsha muta wa hashu. Lebulani zwiifanyiso zwa mashaka a mutani mugele Ñwalani nga muta wa hashu. Nyito ya u ñiphiga (Nangelani muñwe na muñwe kha vha muta wa hashu mpho. Bulani uri muñwe na muñwe u ño wana mpho ifhio.		
19	Ndo ya munyanyani	38
U vhalha khathihhi na vhaugudi (nganetshelo) U shumisa vhushevhegi ha u vkhona nga majo kha u bvumba uri tshijori tshi amba nga mini U kona u topala zwidodombedzwa zwiwhulwane kha mañwalwa e a vhalwa Ngowedzo ya tholokanyongivho (Itani thiki kha ee kana hai) Foniki: tsh, lw, nzh, th, dz Itani ngowendowe ya u ñwala legere Jj. Ñwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi. Maipfimagivhiwa		
20	Ndo ñiphigesa munyanyani	40
Itani ñitambwa ñi no amba nga itshi tshijori. Nomborani mafhungo ni tshi sumbedza thovhekano ya zwiwo tshijorini. Ñwalani fhungo nga tshifanyiso nga tshithihi nga tshithihi. Nyito ya u ñiphiga (U ñivhadzwa mbudziso dza phindulo nzhi)		
21	Khonani vkhukuma	42
U vhalha khathihhi na vhaugudi (nganetshelo) U shumisa vhushevhegi ha u vkhona nga majo kha u bvumba uri tshijori tshi amba nga mini U kona u topala zwidodombedzwa zwiwhulwane kha mañwalwa e a vhalwa Ngowedzo ya tholokanyongivho (Itani thiki kha ee kana hai) Foniki: k, kh, mb, sw, t Itani ngowendowe ya u ñwala legere Kk. Ñwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi. Maipfimagivhiwa		

22	Khonani dzanga	44
Itani ñitambwa ñi no amba nga u thusa muñwe muthu. Ñwalani mafhungo nga zwiñu zwine na nga thusa ngazwo hayani na tshikoloni. Ñwalani mafhungo nga muthu ane a ni thusa Tambani mutambo wa mibvumo ya maipfi		
23	Ri vhavhalela zwifuwohaya zwashu	46
U vhalha khathihhi na vhaugudi (nganetshelo) U shumisa vhushevhegi ha u vkhona nga majo kha u bvumba uri tshijori tshi amba nga mini U kona u topala zwidodombedzwa zwiwhulwane kha mañwalwa e a vhalwa Ngowedzo ya tholokanyongivho (Itani thiki kha ee kana hai) Foniki: p, sw, ts, d Itani ngowendowe ya u ñwala legere Ll. Ñwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi. Maipfimagivhiwa		
24	Zwifuwohaya zwashu	48
Olani tshifanyiso tsha tshipuka tshine na vkhona u nga tshi nga vha tshifuwohaya tshavhudi Ñwalani phara nga tshijori itshi Dzenisani mibvumo ya m u y a na n ni tshi thedzisa maipfi Livhanyani zwiifanyiso ni tshi sumbedza zwiñhinga zwa ñuvha (matsheloni, masiari na vhusiku)		
25	Hayani ha hashu hu dzula ho kuna	60
U vhalha khathihhi na vhaugudi (nganetshelo) U shumisa vhushevhegi ha u vkhona nga majo kha u bvumba uri tshijori tshi amba nga mini U kona u topala zwidodombedzwa zwiwhulwane kha mañwalwa e a vhalwa Ngowedzo ya tholokanyongivho (Itani thiki kha ee kana hai) Foniki: sh, sw, nzw, mmb, mv Itani ngowendowe ya u ñwala legere Mm. Ñwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi. Maipfimagivhiwa		
26	Hayani	52
Olani tshifanyiso tsha mishumo ine na vkhenga u i shuma hayani. Ñalutshedzani khonani yañu nga tshifanyiso tsho na ola. Ñwalani mafhungo a no thoma nga Ndi pfana na u ... na A thi pfani na u ... Fhedzisani maipfi ni tshi shumisa mibvumo ya iela, ura, ole, enda Olani tshifanyiso zwine na ita nga matsheni, nga masiari na nga madekwana		
27	Rothe ri a ita nyonyoloso	54
U vhalha khathihhi na vhaugudi (nganetshelo) U shumisa vhushevhegi ha u vkhona nga majo kha u bvumba uri tshijori tshi amba nga mini U kona u topala zwidodombedzwa zwiwhulwane kha mañwalwa e a vhalwa Ngowedzo ya tholokanyongivho (Itani thiki kha ee kana hai)		

Foniki: pf, mb, ny, fw Itani ngowendowe ya u ñwala legere Nn. Ñwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi. Maipfimagivhiwa		
28	Nyonyoloso na mitambo	56
Ñalutshedzani khonani yañu zwiñu zwine na zwi funesa na zwine na si zwi fune. Fhedzisani mafhungo a no thoma nga Ndi funesa u ... na A thi funesi u ... Ñwalani mañuvha a vhege a tshi tuo tevhekana nga ngona. Olani tshifanyiso tsha zwine na takalela u ita kha ñuvha ñithihi mañuvhani enea. Nyito ya u ñiphiga (Ambani nga tshifanyiso. Ñalutshedzani khonani yañu uri ndi zwiñu zwiñho zwi re tsini nahone ndi zwiñho zwi re kule.)		
29	Ri ñingedza u ja nga ngona	58
U vhalha khathihhi na vhaugudi (nganetshelo) U shumisa vhushevhegi ha u vkhona nga majo kha u bvumba uri tshijori tshi amba nga mini U kona u topala zwidodombedzwa zwiwhulwane kha mañwalwa e a vhalwa Ngowedzo ya tholokanyongivho (Itani thiki kha ee kana hai) Foniki: ng, ts, nnd, j Itani ngowendowe ya u ñwala legere Oo. Ñwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi. Maipfimagivhiwa		
30	Mbudzi ngadeni	60
Ni kha phere, itani ñitambwa ñi no amba nga tshijori itshi. Nomborani zwiifanyiso zwi tshi tevhekana nga ngona tshijorini. Ñwalani fhungo nga tshifanyiso tshinwe na tshinwe. Lavhelesani mivhala iyi. Ñalutshedzani khonani yañu hu nga bva mivhala ufhio arali na ñanganyisa mivhala iyi.		
31	Muta wa hashu ndi muhulwane	62
U vhalha khathihhi na vhaugudi (nganetshelo) U shumisa vhushevhegi ha u vkhona nga majo kha u bvumba uri tshijori tshi amba nga mini U kona u topala zwidodombedzwa zwiwhulwane kha mañwalwa e a vhalwa Ngowedzo ya tholokanyongivho (Itani thiki kha ee kana hai) Foniki: w, dz, fh, v Itani ngowendowe ya u ñwala legere Hh. Ñwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi. Maipfimagivhiwa		
32	Ndi takalela u thusa	64
Itani ñitambwa ñi no amba nga u thusa hayani.		





Thero ya 3: U dalela kule na tsini

33 Mafhungo magidha 66

U vhalu khathihi na vhaugudi (nganetshelo)
Maipfi maambiwa
U shumisa vhushevhegi ha u vbona nga majo kha u bvumba uri tshitori tshi amba nga mini
U kona u topola zwidodombedzwa zwiwulwane kha mañwalwa e a vhaliva
Ngowedzo ya tholokanyongivho (Fhindulani mbudziso nga mafhungo o thelelaho)
Foniki: fh, bv, bw, nw
Itani ngowedzwe ya u ñwala Jegere Qq.
Nwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.
Maipfimagivhiwa

34 Lwendo lwashu 68

Ambani nga fethu hune na tama u dala hone.
Olani tshifanyiso kha tshikhipha ni tshi sumbedza zwithu zwine na go zwi vbona.
Nwalani madzinavhukuma ni tshi shumisa maledgeredanzi.
Nwalani mafhungo nga fethu hune na nga tama u dala hone.
Tambani mutambo wa zwifhiwa ni tshi shumisa maipfi a nnyi, ngani na litanganyi ngauri.

35 Ro livha ngafhi? 70

U vhalu khathihi na vhaugudi (nganetshelo)
U shumisa vhushevhegi ha u vbona nga majo kha u bvumba uri tshitori tshi amba nga mini
U kona u topola zwidodombedzwa zwiwulwane kha mañwalwa e a vhaliva
Ngowedzo ya tholokanyongivho (Fhindulani mbudziso nga mafhungo o thelelaho)
Foniki: lw, d, t, bw
Itani ngowedzwe ya u maipfi a nny, ng, lin
Itani ngowedzwe ya u ñwala Jegere Rr
Nwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.
Maipfimagivhiwa

36 Ndi toga u vbona ... 72

Ambani nga fethu hune na tama u dala hone. Ni toga u vbona mini henengei?
Nomborani zwifanyiso ni tshi sumbedza u tovhekana hazwo nga ngona tshitorini. Talutshedzani khonani yagu tshitori tshi re zwifanyisoni izwi.
Nwalani mafhungo nga zwine na khou vbona zwifanyisoni.
Olani zwifhatwzo zwa vhatu kha mafasitjere ni khalare bisi.

37 Bisi i ndilani 74

U vhalu khathihi na vhaugudi (nganetshelo)
U shumisa vhushevhegi ha u vbona nga majo kha u bvumba uri tshitori tshi amba nga mini
U kona u topola zwidodombedzwa zwiwulwane kha mañwalwa e a vhaliva
Ngowedzo ya tholokanyongivho (Fhindulani mbudziso nga mafhungo o thelelaho)
Foniki: n, kh, dz, f
Itani ngowedzwe ya u ñwala Jegere Hh.
Nwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.
Maipfimagivhiwa

38 Bulasi na mataka 76

Nyito ya Kha ri ite nyito (olani zwine vbona vha khou vbona vha tshi khou tshimbila nga bisi)
U ñwala ngowedzo (Nwalani mafhungo nga tshifanyiso itshi)
U ñwala ngowedzo (dzenisani ipfi lone)
Nyito ya u dipina (Sumbadzani murelli wa bisi ngila ya u bva afho ñakani i re kha meizi)

39 U mona na dorobo 78

U vhalu khathihi na vhaugudi (nganetshelo)
U shumisa vhushevhegi ha u vbona nga majo kha u bvumba uri tshitori tshi amba nga mini
U kona u topola zwidodombedzwa zwiwulwane kha mañwalwa e a vhaliva
Ngowedzo ya tholokanyongivho (Fhindulani mbudziso nga mafhungo o thelelaho)
Foniki: y, nzh, ts, l
Itani ngowedzwe ya u ñwala Jegere Tt.
Nwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.
Maipfimagivhiwa

40 Nndinde yo shavha 80

Itani litambwa ji no sumbedza uri ni a pfesesa tshitori.
Nomborani mafhungo ni tshi sumbedza thovhekano ya zwiwo tshitorini
Nwalani mafhungo nga tshifanyiso tshinwe na tshinwe
Tambani mutambo wa maipfi ni tshi vusuludza mibvumo

41 Ri vbona mapuka matanu 82

U vhalu khathihi na vhaugudi (nganetshelo)
U shumisa vhushevhegi ha u vbona nga majo kha u bvumba uri tshitori tshi amba nga mini
U kona u topola zwidodombedzwa zwiwulwane kha mañwalwa e a vhaliva
Ngowedzo ya tholokanyongivho (Fhindulani mbudziso nga mafhungo o thelelaho)
Foniki: zw, ph, ng, kh
Itani ngowedzwe ya u ñwala Jegere Uu.
Nwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.
Maipfimagivhiwa

42 Zwinwe zwipuka hafhu 84

Olani tshifanyiso tsha phuka ya ñaka ine na tama u i vbona. Zwiwo talutshedzani kijasi tshifanyiso tshaqu.
Nwalani mafhungo nga tshifanyiso tshaqu.
Talani mutalo ni tshi fhedzisa mafhungo u itela u sumbedza u pfesesa tshitori.
Fhedzisani mafhungo ni tshi shumisa mibmw, j, ngw na ngw. Ni kone u livhanya ipfi na tshifanyiso tsho teaho.
U tevhekana nga alifabethe: Fhedzisani u ola tshifanyiso ni tshi khalare.

43 Ri bitshini 86

U vhalu khathihi na vhaugudi (nganetshelo)
U shumisa vhushevhegi ha u vbona nga majo kha u bvumba uri tshitori tshi amba nga mini

Themo ya 2: Vhege dza 1 - 5

U kona u topola zwidodombedzwa zwiwulwane kha mañwalwa e a vhaliva
Ngowedzo ya tholokanyongivho (Fhindulani mbudziso nga mafhungo o thelelaho)
Foniki: nz, nzh, nth, kw
Itani ngowedzwe ya u ñwala Jegere Tt.
Nwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.
Maipfimagivhiwa

44 Ri tshee lwanzhe-bitshini 88

U ñwala mutevhe.
U ñwala posikaraja.
U ñwala maguvha a vhege a tshi tou tevhekana.
Ambani nga zwine na ita guvha liñwe na liñwe.
Nwalani mafhungo nga zwine na ita guvha liñwe na liñwe.
Tumekanyani zwithoma ni kone u khalara tshifanyiso.

45 Ri tea u huma zwino 90

U vhalu khathihi na vhaugudi (zwangaredzi)
U shumisa vhushevhegi ha u vbona nga majo kha u bvumba uri tshitori tshi amba nga mini
U kona u topola zwidodombedzwa zwiwulwane kha mañwalwa e a vhaliva
Ngowedzo ya tholokanyongivho (Fhindulani mbudziso nga mafhungo o thelelaho)
Foniki: o, t, d, ts
Itani ngowedzwe ya u ñwala Jegere Ww.
Nwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.
Maipfimagivhiwa

46 Ncilani ya u vhuva 92

Olani tshifanyiso ni tshi sumbedza kupfeselele kwau kwa tshitori.
Vhumbani mafhungo nga u tjuma zwipiga zwivhili.
Nwalani phara ni tshi amba nga musi we na pfa no ñungufhala.
Tambani mutambo wa maipfi ni tshi vusuludza mibvumo.

47 Ro vhuva tshikoloni 94

U vhalu khathihi na vhaugudi (Nganetshelo, maambiwa)
U shumisa vhushevhegi ha u vbona nga majo kha u bvumba uri tshitori tshi amba nga mini
U kona u topola zwidodombedzwa zwiwulwane kha mañwalwa e a vhaliva
Ngowedzo ya tholokanyongivho (Fhindulani mbudziso nga mafhungo o thelelaho)
Foniki: ñw, lw, vh, bv, b
Itani ngowedzwe ya u ñwala Jegere Xx.
Nwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.
Maipfimagivhiwa

48 Ro vhuva hayani 96

Anetshelani mafhungomaitei (nyusi)
Nwalani mafhungomaitei
Vhumbani mafhungo nga u tjuma zwipiga zwivhili.
Olani ngila ye bisi ya tshimbila ngao tshitorini ni tshi itela u sumbedza u pfesesa tshitori.

Thero ya 4: Vhupo hashu

49 Dumbu 98

U vhalu khathihi na vhaugudi (Nganetshelo, maipfi maambiwa)
U shumisa vhushevhegi ha u vbona nga majo kha u bvumba uri tshitori tshi amba nga mini
U kona u topola zwidodombedzwa zwiwulwane kha mañwalwa e a vhaliva
Ngowedzo ya tholokanyongivho (Fhindulani mbudziso nga mafhungo o thelelaho)
Foniki: g, mv, fh, ny, ntw
Itani ngowedzwe ya u ñwala Jegere Xx.
Nwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.
Maipfimagivhiwa

50 Dumbu 100

U bvumba kufhelele kwa tshitori.
U ola tshifanyiso tshi no amba nga tshitori.
U ñwala kufhelele kwa tshitori.
U vhalu kufhelele kwa tshitori.
U khalara zwifanyiso zwi no amba nga tshitori.

51 Mvula ya tshifhango 102

U vhalu khathihi na vhaugudi (Nganetshelo, maipfi maambiwa)
U shumisa vhushevhegi ha u vbona nga majo kha u bvumba uri tshitori tshi amba nga mini
U kona u topola zwidodombedzwa zwiwulwane kha mañwalwa e a vhaliva
Ngowedzo ya tholokanyongivho (Fhindulani mbudziso nga mafhungo o thelelaho)
Foniki: nng, tsw, vha, tsh, bv
Mufwalo: Nwalulani fhuongo.
Nwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.
Maipfimagivhiwa

52 Musi tshifhango tsho no fhira 104

Ambani nga tshitori itshi.
Nomborani mafhungo ni tshi sumbedza thovhekano ya zwiwo tshitorini.
Talutshedzani khonani yagu tshitori tshi re zwifanyisoni izwi.
Nwalani mafhungo nga tshifanyiso tshinwe na tshinwe.
Fhedzisani maipfi aya nga u dzenisa sh, fh, vh, tsw na bv ni a fanyise na zwifanyiso zwe zwa a tea.
Talutshedzani nyolo

53 Ndo vhuva nda vbona gambogo 106

U vhalu khathihi na vhaugudi (Nganetshelo)
U shumisa vhushevhegi ha u vbona nga majo kha u bvumba uri tshitori tshi amba nga mini
U kona u topola zwidodombedzwa zwiwulwane kha mañwalwa e a vhaliva
Ngowedzo ya tholokanyongivho (Fhindulani mbudziso nga mafhungo o thelelaho)
Foniki: th, h, g, fh, ng
Mufwalo: Nwalulani fhuongo.

Nwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.
Maipfimagivhiwa

54 Vhukhopfu vhutshena ha gambogo 108

Olani tshifanyiso tsha zwine na vbona u nga Rudzani o ita musi a tshi khou tamba gambogoni. (tsaukanyo)
Nwalani mafhungo nga tshifanyiso tshaqu.
Dzenisani pfalandjhe maipfina ni a livhanye na zwifanyiso zwe zwa a tea.

55 Khalawaha nga 110

U vhalu khathihi na vhaugudi (Mufhindulano)
U shumisa vhushevhegi ha u vbona nga majo kha u bvumba uri tshitori tshi amba nga mini
U kona u topola zwidodombedzwa zwiwulwane kha mañwalwa e a vhaliva
Ngowedzo ya tholokanyongivho (Fhindulani mbudziso nga mafhungo o thelelaho)
Foniki: Mibvumo ya ph, mb, k, l, v
Nwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.
Maipfimagivhiwa

56 Khalawaha ine nda i funesa 112

Vhudzani khonani yagu uri ndi zwifho zwine na zwi takalela na zwine ni si zwi takalela kha khalawaha irwe na irwe. Talutshedzani khonani yagu uri ndi zwiambaro zwifho zwine re tea u ambara nga khalawaha irwe na irwe.
Tumani zwipiga zwivhili zwa fhuongo.
Nwalani mafhungo nga khalawaha ine na i takalela na ine ni si i takalele.
Talutshedzani nyolo ine ya khou talutshedza uri tshigula tshi aluwa nga ngilade tshi tshi tou bva u thothonywa

57 I go na namusi? 114

Vhalani tshati ya mvumbo ya mutsho, ni ambe uri mutsho u go vha u nga ngilade guvha liñwe na liñwe.
Fhindulani mbudziso dza tholokanyongivho ya mafhungo a tshati ya mvumbo ya mutsho.
Foniki tsh, fh, rw, th, ng
Nwalani mafhungo, buguni yagu ya ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.

58 Tshati dza mutsho 116

Rekhodani mutsho wa vhege ino
U tevhekana nga alifabethe
Madzinavhukuma

59 Nga tshifhango? 118

U vhalu khathihi na vhaugudi (Nganetshelo)
U shumisa vhushevhegi ha u vbona nga majo kha u bvumba uri tshitori tshi amba nga mini
U kona u topola zwidodombedzwa zwiwulwane kha mañwalwa e a vhaliva
Ngowedzo ya tholokanyongivho (Fhindulani mbudziso nga mafhungo o thelelaho)

Themo ya 2: Vhege dza 6 - 8

Foniki: ny, nd, v, ng
Mufwalo: Nwalulani fhuongo.
Nwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.
Maipfimagivhiwa

60 U bula tshifhango 120

U vhalu watshi (kijoko)
Dzenisani tshifhango kha watshi
Nyito ya u dipina (Gerani watshi kha gwati) ja murahu ja bugu ni nambambatedze mananga khalo. Sumbadzani khonani yagu zwifhango zwothe zwo thambanana

61 Ndi tshifhango? 122

U vhalu khathihi na vhaugudi (Nganetshelo)
U shumisa vhushevhegi ha u vbona nga majo kha u bvumba uri tshitori tshi amba nga mini
U kona u topola zwidodombedzwa zwiwulwane kha mañwalwa e a vhaliva
Ngowedzo ya tholokanyongivho (Fhindulani mbudziso nga mafhungo o thelelaho)
Foniki: w, s, y, kw, r
Mufwalo: Nwalulani fhuongo.
Nwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.
Maipfimagivhiwa

62 Nga tshifhango? 124

Livhanyani zwifhango zwi re kha watshi idzi.
Nwalani tshifhango, ni kone u ola mananga kha watshi ni tshi sumbedza zwifhango zwo.
Mutajisano wa maipfi ni tshi ita ngowedzwe ya mibvumo

63 U ambarela mutsho 126

U vhalu khathihi na vhaugudi (Gurannga)
U shumisa vhushevhegi ha u vbona nga majo kha u bvumba uri tshitori tshi amba nga mini
U kona u topola zwidodombedzwa zwiwulwane kha mañwalwa e a vhaliva
Ngowedzo ya tholokanyongivho (Fhindulani mbudziso nga mafhungo o thelelaho)
Foniki: vh, d
Mufwalo: Nwalulani fhuongo.
Nwalani mafhungo buguni dza ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.
Maipfimagivhiwa

64 Gurannga yanga 128

Ambani nga mafhungomaitei a inwi muge
Nwalani gurannga ya inwi muge
Gerani mupopi wa bambbiri ni u nambatedze





Kha ri vhale

Ro vhuya tshikoloni. Ro awela ra diphina.

Kanakana na Ndumeliso vho vhuya.

Vha khou amba nga zwe vha ita musi tsho vala.



Ndamulelo

Ndo ya nda dala ha makhulu.



Sam

Ro vha ro ya lwanzheni.

Ann



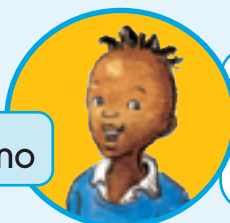
A tho ngo ya f'hethu.

Huu!
Huu!



Nndinde

Ndalamo



Ndo dalela malume. Nda tamba na vhazwala vhanga Maluṭa na Tshimangadzo.



Kha ri ṛwale

Vhalani fhungo nga ṭithihi nga ṭithihi ni dzhenise thiki kha Ee ✓ arali ni tshi tenda kana ni dzhenise tshifhambano kha Hai ✗ arali ni sa tendi.

Vhana vho vhuya tshikoloni.

Ndalamo o ya lwanzheni tshikolo tsho vala.

Ndalamo ha ngo ya f'hethu.



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetsheselele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi mavhili kha u ṛwala mafhungo buguni yaṅu ya ṅdowedzo.

ha	lwanzhe	f'hethu	dalela
hama	lwela	fhasi	dina
hana	lwone	f'hola	dondo

Maipfimaḡivhiwa

dalela
vhazwala
tamba



Kha ri ṛwale

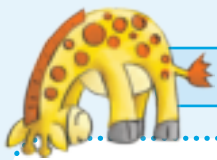
Itani ṅdowedowe ya maledere aya.

Ni kone u ṛwala mafhungo buguni yaṅu ya ṅdowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



A A

a a



Kha ri ite nyito

Olani tshifanyiso tsha zwe na ita musi tshikolo tsho vala.

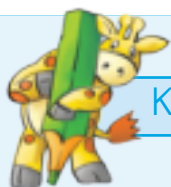


Kha ri nwale

Nangani ipfi lithihi ni fhedzise ngalo fhungo.

vhona	Ndo _____ malume wanga.
dalela	Vhana vha malume wanga ndi _____ vhangana.
vhazwala	Ndo _____ phukha nnzhi zuu.
vhone	Vhana _____ vho vhuya tshikoloni.

Duvha:



Kha ri n̄wale

Nwalani mafhungo mararu nga zwe na ita musi tshikolo tsho vala.
Shumisani mañwe a aya maipfi uri a ni thuse.

vhona

d̄iphina

lwanzhe

dalela

tamba

zuu

tshikepe



Kha ri d̄iphine

Zwino no vhuya tshikoloni. Ni d̄o ita mini vhege yoth̄he? Dzhenisani maḁuvha a vhege. Zwino olani tshifanyiso tsha zwine na d̄o ita ḁuvha liñwe na liñwe ni kone u ṭalutshedza khonani yañu.

Nga Musumbuluwo ndi d̄o ...

Nga Swondaha ndi d̄o ...



Swondaha



L̄avhuvhuli



--

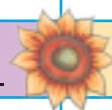
--



L̄avhut̄anu



--



Swondaha

--



Kha ri vhale

Mudededzi



Muñwe na muñwe u tea u
ambara yunifomo.



Sam

Yunifomo yanga yo no vha t̃hukhu.
Ndo hadzima ya Maluṯa ya kale.



Vhonani

Yunifomo yanga ndi ntswa.
Yo khwaṯha u fhira ya mahola.



Ann

Yunifomo yanga i a pata.



Ntakadzeni

Nne a thi athu rengelwa yunifomo.
Khotsi anga vha do renga vha tshi hola.



Kha ri riwale

Vhalani fhungo nga lithihi nga lithihi ni dzhenise thiki kha Ee ✓ arali ni tshi tenda kana ni dzhenise tshifhambano kha Hai ✗ arali ni sa tendi.

Yunifomo ya Kanakana i a mu pata.	
Ndamulelo u na zwiambaro zwiswa.	
Ndalamo u do rengelwa yunifomo musu khotsi awe vha tshi hola.	



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetsheselele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi mavhili kha u riwala mafhungo buguni yangu ya ndowedzo.

thukhu	hadzima	pata	hadzima
tharu	hola	pota	kudzembe
thonono	huma	puta	madzina

Maipfima divhiwa

pata
rengela
hadzima



Kha ri riwale

Itani ndowedzwe ya maledere aya.
Ni kone u riwala mafhungo buguni yangu ya ndowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



B B

b b



Kha ri ite nyito

Dioleni no ambara yunifomo ya tshikolo.



Kha ri n̄wale

Fhedzisani garaṭa ni diole tshifanyiso.

Dzina ḵanga ndi _____.

Ndi kha Gireidi _____.

Ndi na minwaha ya _____.

Tshikolo tshanga tshi pfi _____.





Duvha:



Kha ri n̄wale

N̄walani mafhungo mararu nga yunifomo yaṅu ya tshikolo.
Shumisani maṅwe a haya maipfi uri a ni thuse.

thai

zwienda

hemmbe

badzhi

vhurukhu

sogisi

tshikete

dzhesi



Kha ri d̄iphine

Leibuḽani zwiambaro izwi.



thai





Kha ri vhale



Jim

Ndi pfi Jim. Ndi muswa fhano. A thi na khonani. Ndi bva kha tshinwe tshikolo.

"Ndi nga tamba na nnyi?" ndi Jim a no ralo.



Nndinde

Takalani na Kanakana vha vhona Jim o ima e ethe. Vha ya khae.

Hee, Jim, "ni khou todou tamba na rine?" hu vhudzisa Kanakana.



Ann

"Idani Jim ri tambe rothe," hu amba Kanakana.



Ann

"Ni do tamba na rine," ha dadzisa Takalani.



Jim



Kha ri n'wale

Vhalani fhungo nga lithihi nga lithihi ni dzhenise thiki kha Ee ✓ arali ni tshi tenda kana ni dzhenise tshifhambano kha Hai ✗ arali ni sa tendi.

Jim ndi muswa tshikoloni.

Takalani na Kanakana vho ya vha amba na Ndamulelo.

Jim o no takala zwino.



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshesele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi mavhili kha u n'wala mafhungo buguni yaṅu ya ṅdowedzo.

muswa	khonani	e _h the	ri _n e
maswole	khokho	n _t ha	va _n na



Maipfi maḍivhiwa

muswa
nnyi
khonani



Kha ri n'wale

Itani ṅdowedowe ya maḍedere aya.
Ni kone u n'wala mafhungo buguni yaṅu ya ṅdowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



D D

d d



Kha ri ite nyito

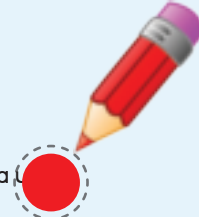


Musi ni kha tshigwada, itani litambwa line khalo na sumbedza uri ni tangedza hani musidzana kana mutukana muswa.



Kha ri ambe

Vhudzisani khonani thanu uri ndi bugu ifhio ine vha nga tama u i vhala ni sumbedze tshivhalo nga khalara zwidanga zwi re tsini na bugu iyo.











Khonani dzanu dzo sumbedza u takalelesa bugu ifhio?

Khonani dzanu dzo sumbedza u sa takalelesa bugu ifhio?



Kha ri nwale

Nwalani mafhungo mavhili nga muñwe musu we na pfa ni tshi nga a ni na khonani shangoni. Shumisani marwe a aya maipfi uri a ni thuse.

u shaya

khonani

tungufhala

u sa

divha

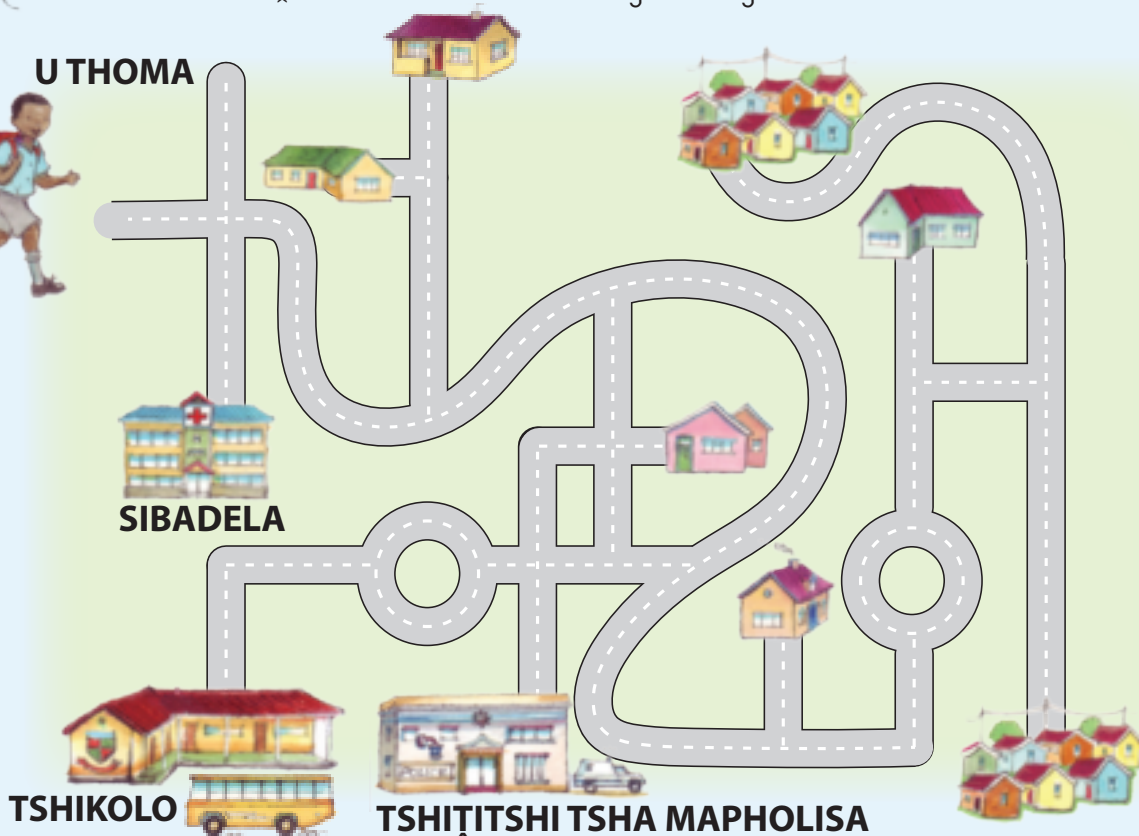
muthu

Duvha:



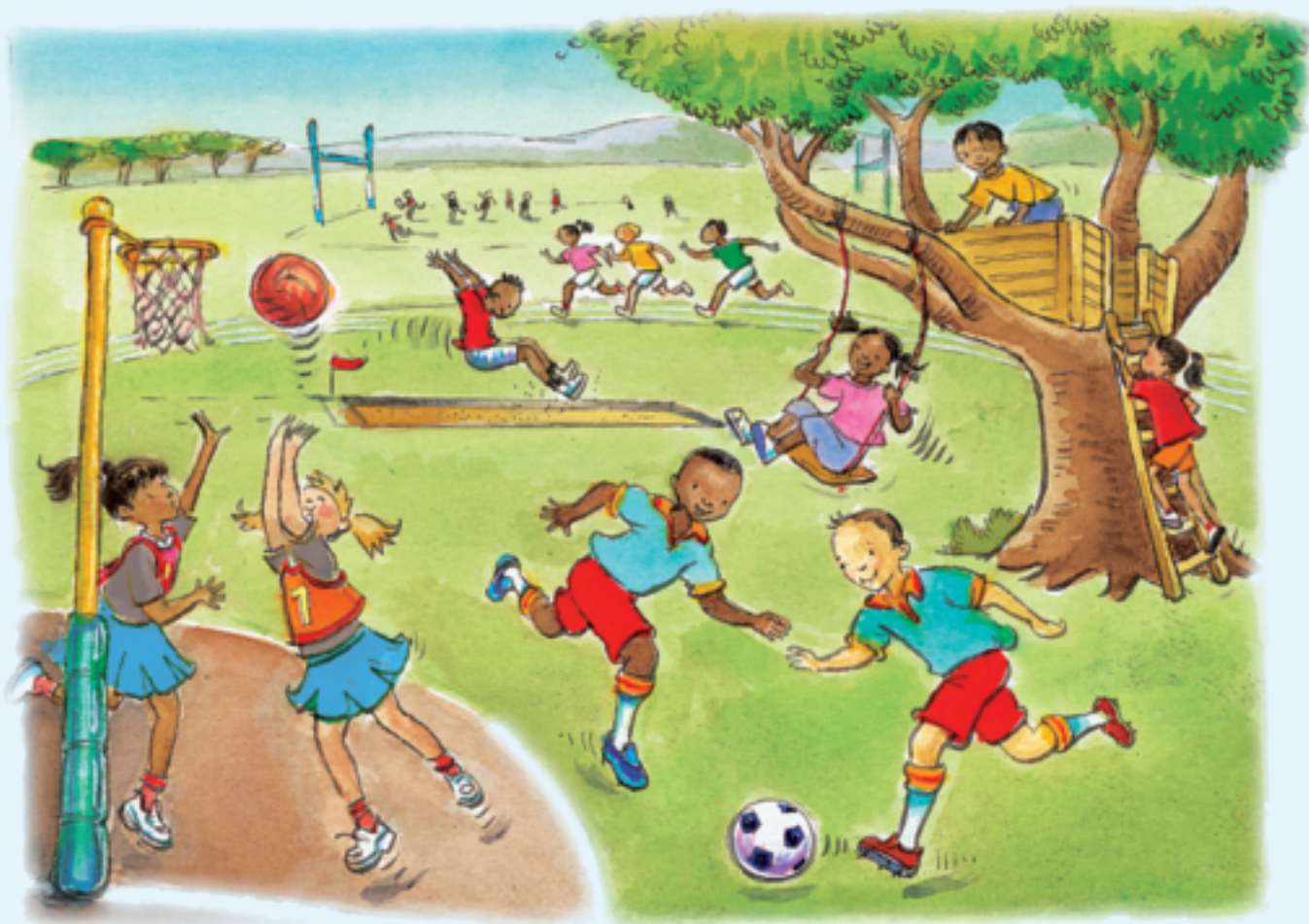
Kha ri diphine

Thusani mutukana uyu muswa uri a wane ndila ya u ya tshikoloni.
Talutshedzani uri u khou fhira ngafhi na ngafhi.



MUDEDEDZI: Tsaino

Duvha:



Kha ri vhale



Ann

Ndi pfana na u
tamba netibolo.



Vhonani

Ndi pfana na u
dembetita na u
tambela kuḁuni ku re
nṱha ha muri. Kuḁu
ku nṱha murini.
Ndi songo wa.

Jim

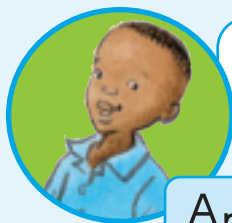


Ri tamba bola
ya milenzhe.



Jabu

Ndi funesa
mbambe. U
fḥufḥa nzambo
zwi a takadza.



Andrew

Ndi fhufha nga maga ndi tshi thamuwa.

Mulalo



Mulalo ha tamba ngauri ha koni u tshimbila.

Ri a mu kunga ra tamba nae.



Kha ri n'wale

Vhalani fhungo nga lithihi nga lithihi ni dzhenise thiki kha Ee ✓ arali ni tshi tenda kana ni dzhenise tshifhambano kha Hai ✗ arali ni sa tendi.

Mulalo u tshimbidza mmbwa yawe.

Ndalamo u pfana na u tamba netibolo.

Andrew na Mashudu vha tamba bola ya milenzhe.



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshesele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi mavhili kha u n'wala mafhungo buguni yaṅu ya ṅdowedzo.

tamba	pfana	nzambo	funesa
tumba	pfela	nzenene	fana
thumbu	pfuka	murunzi	founu

Maipfimaḡivhiwa

kuduni
mbambe
fhufha



Kha ri n'wale

Itani ṅdowedowe ya maḡedere aya.
Ni kone u n'wala mafhungo buguni yaṅu ya ṅdowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



D D

d d



Kha ri ite nyito

Olani tshifanyiso tsha mutambo une na funesa u u tamba.



Kha ri ñwale

Fhedzisani maipfi aya. Nangani maipfi kha mutevhe.

khekhe

netibolo

u fhufha

mbambe

khovhe

mafhi

u dzhena
tshikolo

Ndi takalela

A thi takaleli

Ndi takalela

A thi takaleli



Kha ri riwale

Nwalani mafhungo mararu nga ha mutambo wa zwipotso kana mutambo une na funesa u u tamba. Shumisani mariwe a haya maipfi uri a ni thuse.

gidima

tamba

takalela

mutambo

fhufha

diphina

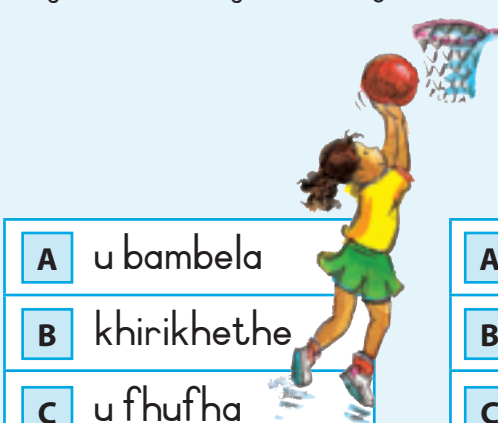


Kha ri riwale

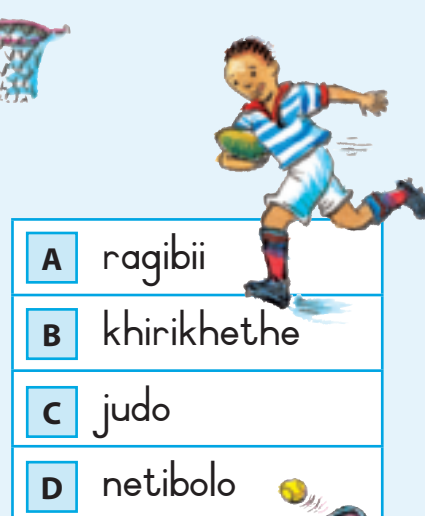
Vha khou tamba mitambo ifhio? Wanani phindulo yo teaho tshifanyisoni ni i tangedzele.



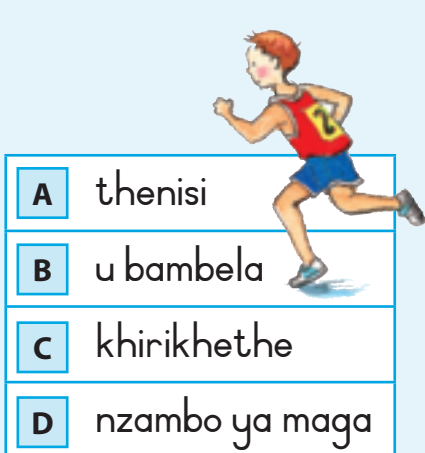
- ☒ A bola ya milenzhe
- ☐ B khirikhethhe
- ☐ C ragibii
- ☐ D thenisi



- ☐ A u bambela
- ☐ B khirikhethhe
- ☐ C u fhufha
- ☐ D netibolo



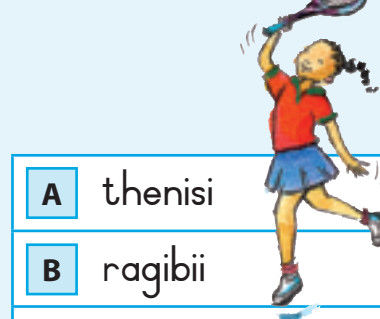
- ☐ A ragibii
- ☐ B khirikhethhe
- ☐ C judo
- ☐ D netibolo



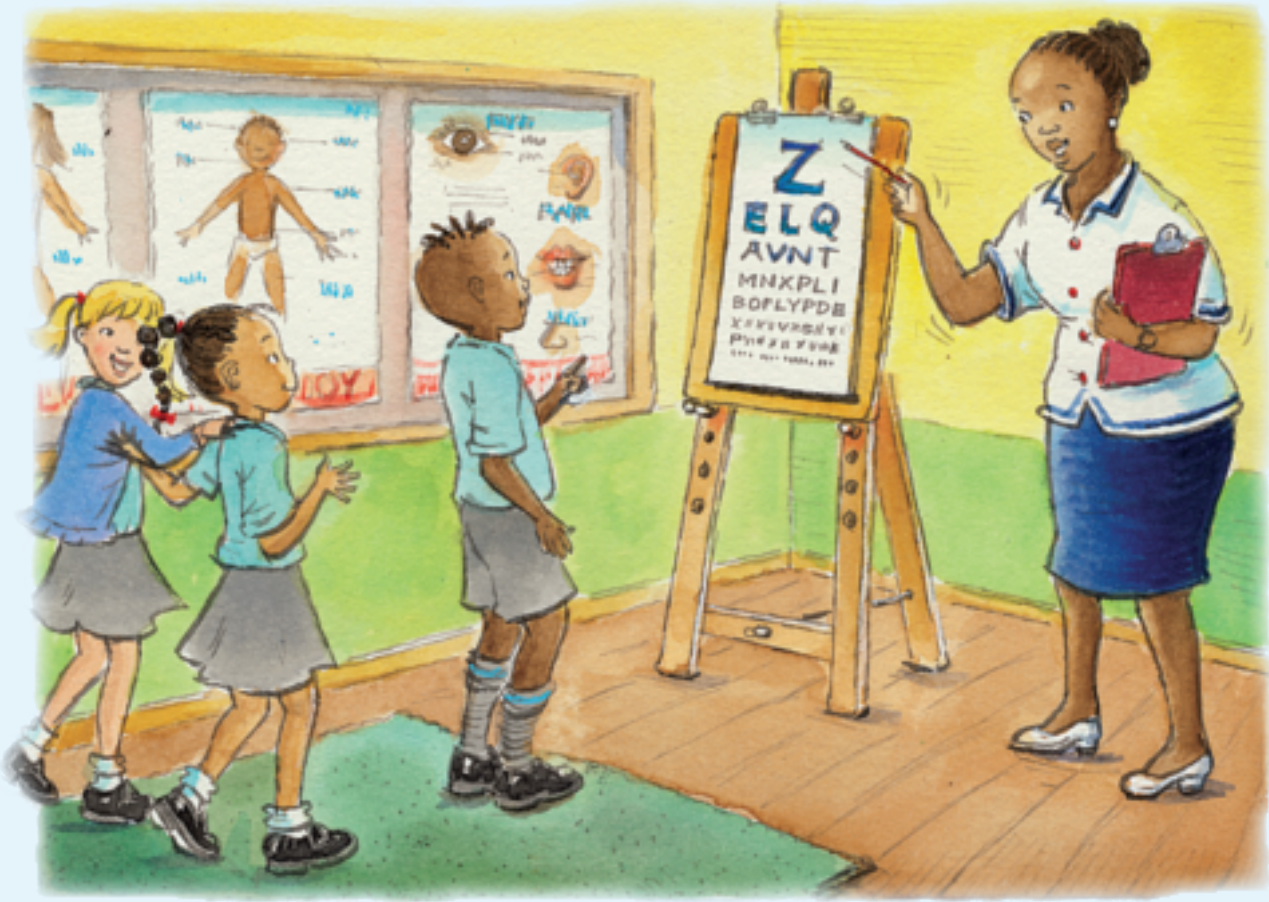
- ☐ A thenisi
- ☐ B u bambela
- ☐ C khirikhethhe
- ☐ D nzambo ya maga



- ☐ A u bambela
- ☐ B khirikhethhe
- ☐ C ragibii
- ☐ D netibolo



- ☐ A thenisi
- ☐ B ragibii
- ☐ C netibolo
- ☐ D u bambela



Kha ri vhale



Namusi tshikoloni ho vha ho da muongi o da u ri sedza maṭo.

Fulufhelo u fanela u wana ngilasi ngauri ha koni u vhona zwavhudi. U tea u dzula phanda kilasini.





Ann

Namusi tshikoloni ho vha ho da muongi o da u ri sedza ma_{to}. Fulufhelo u fanela u wana ngilasi ngauri ha koni u vhona zwavhudi. U tea u dzula phanda. Muongi vho ri hambela uri ri vhale tshati i re kha luvhondo.



Kha ri riwale

Wanani phindulo yo teaho mafhungoni ni a tangedzele.

Muongi o vha o da u ri t _{ola} :	Ndi nnyi a no tea u wana ngilasi?	Ndi nnyi we a da tshikoloni?	T _{hoho} yavhudi ya tshitori itshi ndi ifhio?
A zwanda	A Mary	A Dokotela	A Mandu u wana ngilasi.
B ma _{to}	B Jabu	B Mudzimamulilo	B Dokotela u dalela tshikolo tshashu.
C milenzhe	C Susan	C Muongi	C Ma _{to} ashu a a t _{oliwa} .
D ndevhe	D Mandu	D Mureili wa ambul _{entse}	D Ni a kona u pfa?



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetsheselele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi mavhili kha u riwala mafhungo buguni yanu ya ndowedzo.

muongi	phanda	luvhondo	tshati	bofu
mulingo	phuphu	luvhone	tshika	babu

Maipfi ma divhiwa

muongi
ngilasi
vhona



Kha ri riwale

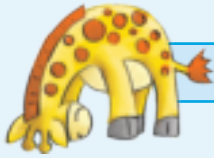
Itani ndowedzwe ya maledere aya.

Ni kone u riwala mafhungo buguni yanu ya ndowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



E E

e e



Kha ri ite nyito

Lavhelesani zwifanyiso ni vhudze khonani yaṅu uri muongi vha ri ni ite mini.

Ndi ṭambe
zwanda.

Ndi ṭambe maṅo.

Ndi ṭe mitshelo
na miroho.

Ndi ṭavhanye u edela.



Kha ri ṅwale

Ṇwalani mafhungo mararu nga zwine muongi vha ri ni ite.

Ndi fanela u

Ndi fanela u

Ndi fanela u

Duvha:



Kha ri riwale

Fhedzisani mafhungo aya.

bambela

tshina

reila

imba

bika

pennda

A thi koni u

Ndi kona u

A thi koni u

Ndi kona u



Kha ri diphine

Livhanyani maipfi na zwifanyiso zwo teaho.

muongi

phuphu

tshati

bola

luvhone





Kha ri vhale

Vhalani mafhungo aya ni tangedzele maipfi a re na mubvumo lw.

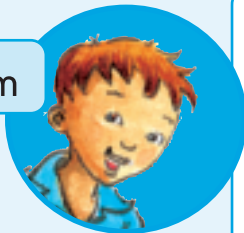


Ann

Ngoho riṅe ri na mashudu.
Ri phakhelwa zwiliwa tshikoloni.
Izwi zwiliwa ri zwi la nga bureiki.



Sam



Zwiliwa zwa pfushi zwi ita uri ri si lwale.

Malindi o newa mishonga ngauri u khou lwala.

Ni a pfana na miroho?



Nomsa



Kha ri nwale

Vhalani fhungo nga lithihi nga lithihi ni dzhenise thiki kha Ee ✓ arali ni tshi tenda kana ni dzhenise tshifhambano kha Hai ✗ arali ni sa tendi.

Malindi u khou lwala.

Ri la zwiliwa nga bureiki.

Masindi u lesa mitshelo na miroho.



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshesele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi mavhili kha u nwala mafhungo buguni yaṅu ya ndowedzo.

mashudu	phakhelwa	zwiliwa	lwala	nnewa
mashango	khokhonya	zwino	lwendo	nala
mushumo	khukhulwa	zwanda	lwone	nukala

Maipfi magdivhiwa

mashudu
lwala
bureiki



Kha ri nwale

Itani ndowedowe ya maledere aya.

Ni kone u nwala mafhungo buguni yaṅu ya ndowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



F F

f f



Kha ri ite nyito

Olani tshifanyiso tsha tshithu tshine na nga kona u tshi ita:

nukhedza	thetshela	vhona
	pfa	phuphuledza



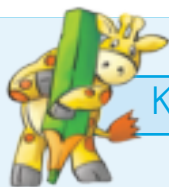
Kha ri nwale

Dzhenisani ipfi lo teaho tsini na tshiliwa tshinwe na tshinwe.

vhurotho nama khovhe khekhe
 mafhi tshizi makumba apula nawa vhukhopfu



Duvha:



Kha ri n̄wale

N̄walululani mafhungo ni tshi shumisa zwiga zwa u vhala zwo teaho. Ni elelwe u shumisa lēderedanzi mathomoni a fhungo na kha madzina a vhatu kana a fhethu.



ntakadzeni u funesa tshizi

Ntakadzeni u funesa tshizi

vhonani u la nama mitshelo na miroho vhege in̄we na in̄we

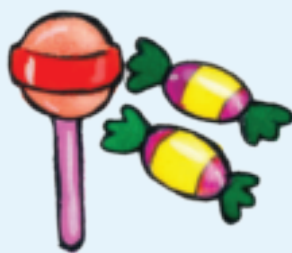
ni a pfana na n̄awa

yowee ndo wisa makumba



Kha ri d̄iphine

Khalarani tshibuloko ni tshi sumbedza zwiliwa zwine na zwi funesa. Itani zwenezwovho musi ni tshi sumbedza zwine khonani yanga ya zwi funesa.



	matshipisi	tshizi	mitshelo	malegere	miroho
Ndi funesa					
Khonani yanga u funesa					



Kha ri vhale

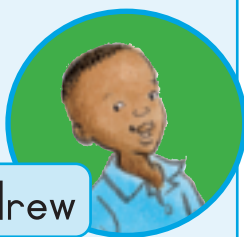
Ndi pfi Andrew. A thi pfani na u ita tshuñwahaya.

Ndi vhenga nga maanda u dzulela tshuñwahaya. Ndi funesa u tamba duvha lothe.

Mudededzi washu vha ri ri fanela u vhalala ri hayani duvha linwe na linwe.



Andrew



Vha ri ndi fanela u ita tshunwahaya yanga
yothe muso ndo no fhedza u tamba bola.
Ndi pfana na u gidimagidima ndi tshi raha bola.
Ndi a vha vhalela na vhone vha mmbalela.



Kha ri nwale

Vhalani fhungo nga lithihi nga lithihi ni dzhenise thiki kha Ee ✓ arali ni tshi tenda
kana ni dzhenise tshifhambano kha Hai ✗ arali ni sa tendi.

U pfana na u gidimagidima a tshi raha bola.	
Andrew u pfana na u ita tshunwahaya.	
Khotsi awe vha a sedza uri u khou ita tshunwahaya naa.	



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetsheselele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi
mavhili kha u nwala mafhungo buguni yanu ya ndowedzo.

nwana	maanda	duvha	lothe	yanga
nwedzi	phanda	dola	lino	yone
tshunwahaya	vhandu	dala	langu	yawe

Maipfimaipfiwa
tshunwahaya
duvha
fhedza



Kha ri nwale

Itani ndowedze ya maledere aya.
Ni kone u nwala mafhungo buguni yanu ya ndowedzo ni
tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



G G

g g



Kha ri ite nyito



Nga vhavhilihavhili, itani litambwa la Andrew a sa tendi u ita tshunwahaya yawe. Muñwe wa vhoiwe a vhe mudededzi wawe. Ni mu vhudze uri ndi nga mini a tshi tea u ita tshunwahaya.



Kha ri ambe

Nomborani zwifanyiso zwi tshi tevhekana nga ngona. Ni kone u talutshedza khonani yangu tshitori tshazwo.



3



2



1

1

2

3



1

2

3

Duvha:



1

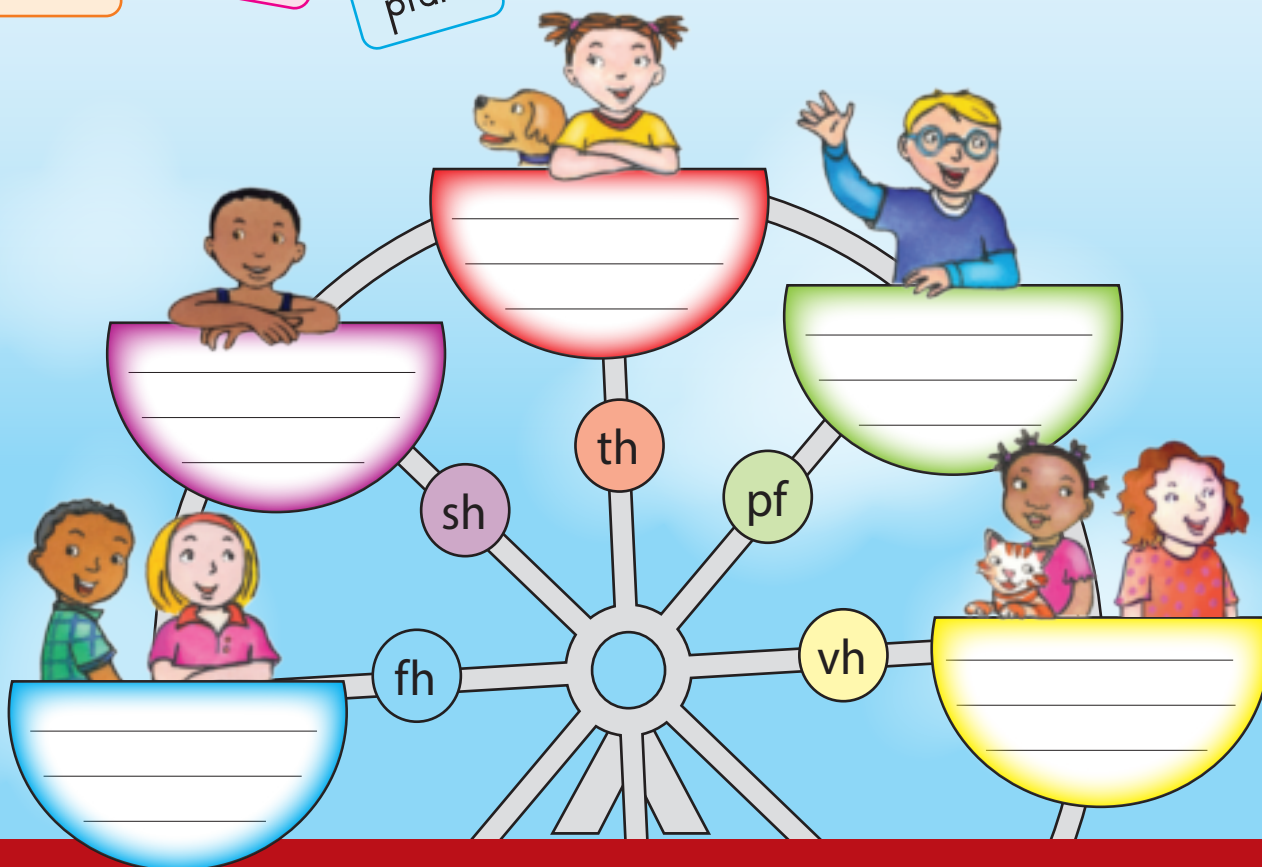
2

3



Kha ri n'wale Nwalani maipfi aya mitani yone ya mibvumo.

fhanda shashe vhanda thatha vhula vhenga
fhasi fhefha shenga pfuma fhula
thebvu pfufhi pfala



MUDEDZI: Tsaino

Duvha:



Kha ri vhale

Vhalani mafhungo aya ni tangedzele maipfi a re na mubvumo y.



Namusi ndi la 20 la
Thafamuhwe.

Ri khou riwala thesite.

Nndinde yo dzula yo ri sedza.

Ndi a kona u riwala na u vhala
ngauri ndi ita tshunwahaya
yanga misi yot̃he.

Duvha:



Jim

Mudededzi wanga vha ri mushumo wanga wo naka.

Thesite dzi ita uri vha konevho u nthusu.



Kha ri n̄wale

Vhalani fhungo nga lithihi nga lithihi ni dzhenise thiki kha Ee ✓ arali ni tshi tenda kana ni dzhenise tshifhambano kha Hai ✗ arali ni sa tendi.

Kilasi i khou n̄wala thesite.

Nndinde yo dzula yo sedza vhana.

Thesite dzi thusa vhadededzi uri vha kone u thusa vhana.



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshesele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi mavhili kha u n̄wala mafhungo buguni yaṅu ya ṅdowedzo.

mu <u>h</u> we	n̄wa <u>l</u> a	se <u>d</u> za	ko <u>n</u> a	n̄ <u>n</u> e
ḡi <u>h</u> wa	pa <u>l</u> a	sa <u>l</u> e	ka <u>n</u> ḡa	n̄ <u>n</u> u
hwiv <u>h</u> a	ṅa <u>l</u> a	so <u>l</u> a	ku <u>m</u> ba	n̄ <u>n</u> a

Maipfi magdivhiwa

n̄wala
thesite
thusa



Kha ri n̄wale

Itani ṅdowendowe ya maḡedere aya.

Ni kone u n̄wala mafhungo buguni yaṅu ya ṅdowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



H H

h h



Kha ri ite nyito

Khalenda

Vhudzisani khonani dzaṅu uri maḍuvha avho a mabebo ndi a lini. Dzhenisani madzina avho kha ṛwedzi wo teaho afho kha khalenda.



Kha ri ṛwale

Vhudzisani khonani dzaṅu ṛṇa uri maḍuvha avho a mabebo ndi a lini ni ṛwale maḍuvha avho o vhambela na madzina.

Dzina la khonani	Duvha la mabebo
Vhonani	la 15 Thangule



Kha ri ṛwale

Ṽwalani ḍuvha laṅu la mabebo.

Duvha

Ṽwedzi

Duvha:

Khalenda

Phando

Luhuhi

Thafamuhwe

Lambamai

Shundunthule

Fulwi

Fulwana

Thangule

Khubvumedzi

Tshimedzi

Lara

Nyendavhusiku

MUDEDEDZI: Tsaino

Duvha:



Kha ri vhale



Muṭa wa ha Kanakana ndi
muṭuku. Wa ha Ntakadzeni ndi
muhulwane.

Ha hashu ri a funana.

Ntakadzeni u dzula na makhulu
wawe na vhazwala vhawe.



Nndinde

Vharwe vhana a vha na vhabebi. Ri tea u vha thusa.

Nndinde i linda muta wa hashu vhusiku ro edela. Minwe midini vha fuwa khovhe na zwinoni kana ngu.



Kha ri nwale

Vhalani fhungo nga lithihi nga lithihi ni dzhenise thiki kha Ee ✓ arali ni tshi tenda kana ni dzhenise tshifhambano kha Hai ✗ arali ni sa tendi.

Muta wa ha Kanakana ndi muhulwane.

Muta wa ha Ntakadzeni ndi muhulwane.

Nndinde ndi tshimange.



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshesele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi mavhili kha u nwala mafhungo buguni yanu ya ndowedzo.

muhulwane	hashu	vhazwala	vharwe
mulwadze	vhashu	vhazwimi	minwedzi
mulweli	mashango	tshizwa	minwenda

Maipfima divhiwa

mutuku
dzula
vhawe



Kha ri nwale

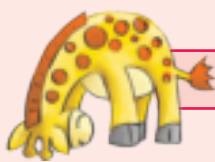
Itani ndowendowe ya maledere aya.

Ni kone u nwala mafhungo buguni yanu ya ndowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



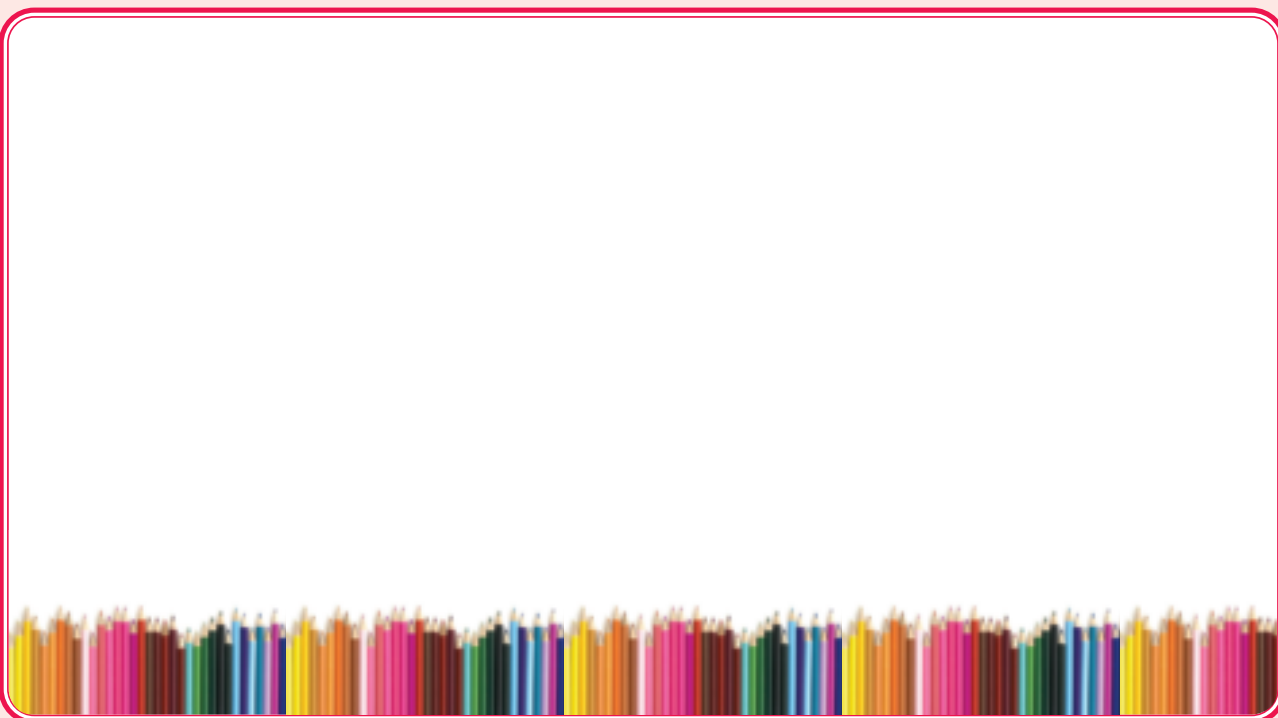
I I

i i



Kha ri ite nyito

Olani tshifanyiso tsha muṭa wa haṅu.



Kha ri ṅwale

Ṽwalani maipfi aya miṭani yone ya mibvumo.

ndeke

tshizwa

phukha

tshina

ndima

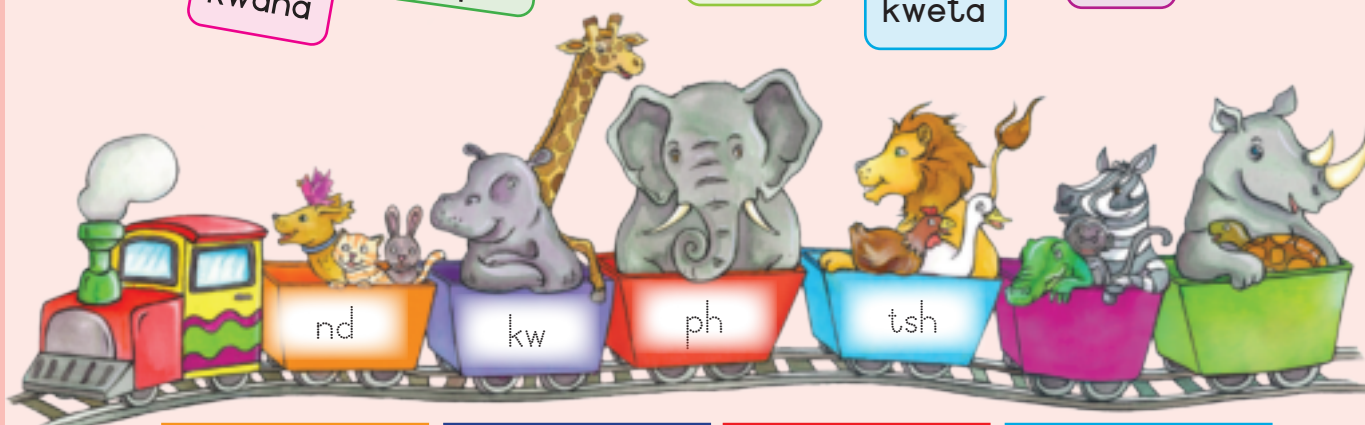
kwana

phuphu

ndede

kweta

tshizi



Duvha:



Kha ri riwale

Nwalani fhungo nga muta wa hanu.
Shumisani marwe a aya maipfi uri a ni thuse.

lufuno

muta

murathu

khaladzi

mulala

muswa



Kha ri diphine

Nangelani muriwe na muriwe kha vha muta wa hanu mpho.
Hwayani mpho musu no no i fha muthu.
Mpho dzothhe dzi tea u tanganya vhathu.

Bulani uri:

Ndi do nea mme anga bege ngaauri
yavho yo tahala.





Kha ri vhale

Vhalani mafhungo aya ni tangedzele maipfi a re na mubvumo **th**.

Vhonani

Malume Vho Mamatxo vho tshata nga
Mugivhela.

Rothe ro pembela na u imba na u tshina.

Muselwa o vha o naka tshothe. Ho vha hu na
zwiliwa zwinzhi zwa vathu vhothe.

Na Nndinde yo vha i hone i tshi khou ri linda.
Kanakana a lesa zwiliwa zwinzhi a lwala. Vha mu
isa kiliniki.



Ri tshi fhedza vathu vha dobela tshika yot^he ha sala ho naka.

Vhonani a mbo di vhaaisala. O vha a tshi khou gidimedza Nndinde. A piringedzwa nga danda a wa a vhaaisala tshanda. Vha mu isa kiliniki.



Kha ri n^wale

Vhalani fhungo nga lithihi nga lithihi ni dzhenise thiki kha Ee ✓ arali ni tshi tenda kana ni dzhenise tshifhambano kha Hai ✗ arali ni sa tendi.

Muselwa o vha o vhifha.

Malume Vho Mamat^ho vho tshata nga Mugivhela.

Ri tshi fhedza ro sia hu na tshika.



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetsheselele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi mavhili kha u n^wala mafhungo buguni yaⁿu ya ndowedzo.

tshina	muselwa	zwinzhi	tshot ^h e	fhedza
tshika	dobelwa	lwanzhe	vhot ^h e	sedza

Maipfimaⁿdivhiwa

muselwa
shira
mashika



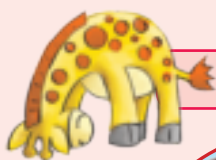
Kha ri n^wale

Itani ndowendowe ya maledere aya. Ni kone u n^wala mafhungo buguni yaⁿu ya ndowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



Dzh Dzh

dzh dzh



Kha ri ite nyito



Itani litambwa la zwa bvelela kha Kanakana munyanyani.
Shumisani vhatambi vha tevhelaho:

- Takalani
- Nndinde
- Mme
- Dokotela



Kha ri riwale

Nwalani nomboro kha zwifanyiso izwi u thoma kha l u swika kha 4 zwi tshi tovhekana nga ngona. Talutshedzani khonani yanu tshi tiori tshi re zwifanyisoni izwi.



Duvha:



Kha ri nwale

Nwalani fhungo nga tshifanyiso nga tshithihi nga tshithihi.
Shumisani maipfi aya uri a ni thuse.

dokotela

munyanya

a wa

tshanda

pombiwa

danda

gidima

kiliniki



Kha ri diphine

Wanani ni tangedzele phindulo yo teaho.



A tungufhala

A takala

A mulala

A i khou na

B takala

B sinyuwa

B muswa

B udvha lo bva

C sinyuwa

C tungufhala

C nwana

C vhuria



Kha ri vhale



Khonani vhukuma ndi tshithu
tshihulwane.

Ni na khonani?
Khonani yaṅu ndi nnyi?

Tshililo na Maṭodzi vha tamba
vhoṭhe sa khonani vhukuma.



Vha tamba vha tshi
vhumbuluwa vha tshi sea na u
swaṭhana.

Khonani vhukuma dzi a thusana
nga mihumbulo i no fhaṭa.



Kha ri n̄wale

Vhalani fhungo nga lithihi nga lithihi ni dzhenise thiki kha Ee ✓ arali ni tshi tenda kana ni dzhenise tshifhambano kha Hai ✗ arali ni sa tendi.

Tshililo na Matodzi ndi khonani vhukuma.

Vha tamba vha tshi vhumbuluwa.

Khonani vhukuma dzi fundedzana u tswa.



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetsheselese mibvumo, ni kone u shumisa maipfi mavhili kha u n̄wala mafhungo buguni yaṅu ya ndowedzo.

vhukuma	khonani	tamba	swaṭhana	fhaṭa
vhakoma	khokhonya	tumba	miswaswo	ṭaṭa



Maipfimaḍivhiwa

thusa
funana
khonani



Kha ri n̄wale

Itani ndowendowe ya maledere aya.
Ni kone u n̄wala mafhungo buguni yaṅu ya ndowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



K K

k k



Kha ri ite nyito

Musi ni kha tshigwada, tambani litambwa la khonani ine ya khou lila thuso yaṅu.



Bulani tshi no khou mu dina na uri inwi na khonani dzaṅu ni nga mu thusa hani.



Kha ri ṅwale

Ṽwalani uri ni nga thusa nga ṅdilade hayani na tshikoloni.



1

Zwine nda nga thusa
ngazwo tshikoloni

2

Zwine nda nga thusa
ngazwo hayani



U thusa

3

Zwine nda nga thusa
ngaazwo khonani dzanga

4

Ndi vhonnyi vha no nthusu?



Kha ri diphine



Ri gidimela hayani ha Tshililo.

Ndi nnyi a no do vha wa u thoma u swika ha Tshililo? Thosani nga khoini. Ya wa nga tshoho ni pfuka zwiḽoko zwiḽhili ni tshi ya phanda. Ya wa nga mutshila ni tshimbila tshibuloko tshithihi fhedzi ni tshi ya ha Tshililo. A no thoma u swika ha Tshililo ndi ene we a wina. Ipfi line na swika khalo ni a li vhala.





Kha ri vhale



Nndinde i dzulela u pandamedza tshimange.

Liṁwe ḽuvha yo tshi pandamedza tsha gonya muri hune Nndinde a sa swikele.

Tshimange tsha hana u tsa.

Duvha:



Ndo shumisa leri u tshi tsitsa ndi tshi thuswa nga Sosana.

Ra tshi fha mafhi na zwiñwe zwiliwa. Tsha la tsha edela.



Kha ri ñwale

Vhalani fhungo nga lithihi nga lithihi ni dzhenise thiki kha Ee ✓ arali ni tshi tenda kana ni dzhenise tshifhambano kha Hai ✗ arali ni sa tendi.

Tshimange tsho pandamedza mmbwa.

Tshimange tsho gonya muri.

Vhonani o tsitsa tshimange murini.



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetsheselese mibvumo, ni kone u shumisa maipfi mavhili kha u ñwala mafhungo buguni yañu ya ñdowedzo.

pandamedza	swikela	tsa	edela
tshiputo	swiswi	tsitsa	bodelo
posa	swika	vhutsi	disa



Maipfimaivhiwa

mat'hakheni
gonya
tsitsa



Kha ri ñwale

Itani ñdowendowe ya maledere aya. Ni kone u ñwala mafhungo buguni yañu ya ñdowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



L L | |



Kha ri ite nyito

Olani tshifanyiso tsha tshipuka tshine na vhona u nga tshi nga vha tshifuwohaya. Nwalani mafhungo mararu ni tshi amba uri ndi nga mini tshipuka itshi ni tshi tshi funesa.



Kha ri n'wale

Nwalani masala one.

Ene

Inwi

Yone

Vhone

Rine



_____ o ya hayani nga bisi.



_____ ro n'kadzwa nga mvula khulu.



_____ yo ri huvha.



_____ vha khonani dza mbiluni.



_____ ro lindela bisi vhuimabisi.





Duvha:



Kha ri n̄wale

Dzhenisani mibvumo yo t̄ahelaho ni fanyise ipfi na tshifanyiso tsho teaho.

m

u

y

a

n



n̄a__a



b__gu



lwa__o



n̄w__na



vha__a



Kha ri d̄iphine

Livhanyani zwifanyiso ni tshi sumbedza zwine na ita nga matsheloni, nga masiari na nga madekwana.



matsheloni

masiari

madekwana





Kha ri vhole

Vhalani tshiṭori ni tangedzele maipfi oṭhe a re na mibvumo ya **sh** na **th**.



Ri tea u kunakisa miḍi na mahaya ashu.

Ha hashu ndi a swiela nda ṭanzwa thundu.

Matope a a dina musi ho na mvula. Ri kupula matope getheni ri sa athu swika muṭani.



Lutendo u dzulela u shulula zwithu,
nda koropa.

Mudi wo dalaho mabambiri a u
kuni na u naka.



Kha ri riwale

Vhalani fhungo nga lithihi nga lithihi ni dzhenise thiki kha Ee ✓ arali ni tshi tenda kana ni dzhenise tshifhambano kha Hai ✗ arali ni sa tendi.

Matope a a dina musi ho na mvula.

Ri kupula matope nduni.

Ndo no fhedza u shuma ndi ya nda ka magi.



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshesele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi mavhili kha u riwala mafhungo buguni yaṅu ya ndowedzo.

ashu	swiela	ṭanzwa	mabambiri	mvelele
hashu	swika	kanzwa	bombini	mvuvhu
shulula	swaswa	ṭanzwu	mmbidza	mvula

Maipfi ma divhiwa

shuma
matope
kuna



Kha ri riwale

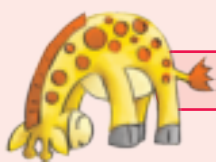
Itani ndowendowe ya maledere aya.

Ni kone u riwala mafhungo buguni yaṅu ya ndowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



M M

m m



Kha ri ite nyito

Olani tshifanyiso tsha mishumo ine na vhenga u i shuma hayani.



Kha ri ñwale

Ñwalani mafhungo mavhili a zwithu zwine na vhenga u shuma.

A thi pfani na u

A thi pfani na u

Duvha:



Kha ri ṉwale

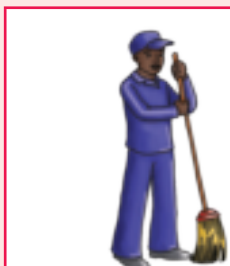
Dzhenisani maḽedere magumoni a ipfi ni fanyise ilo ipfi na tshifanyiso tsho teaho.

ielā

ura

ole

enda



SW _____



SW _____



SW _____



SW _____



Kha ri ḏiphine

Olani tshifanyiso
tsha zwine na ita nga
matsheloni, nga masiari na
nga madekwana.



Matsheloni



Masiari



Madekwana



Kha ri vhale



Tshikoloni hu pfi muṛwe na muṛwe
u fanela u tamba mitambo.

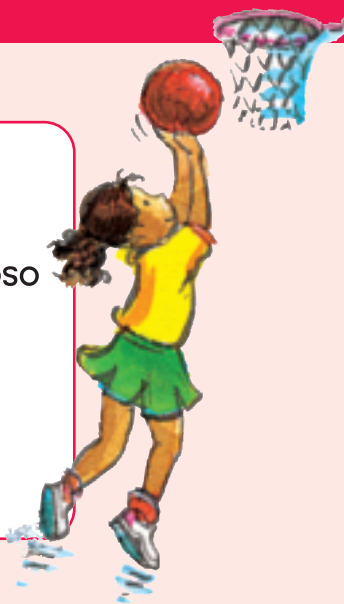
Nṛe ndi pfana na mbambe na bola
na thenisi.

Ndo pfa hu tshi pfi hu na
muṭaṭisano wa mbambe ya u
gidima. Ndi ḁo mbo ḁi ya nda
ṭalela.

Kanakana u funesa u tamba netibolo.

Kha ri tambe mitambo ngauri ndi nyonyoloso yavhud̩i.

Ri litshe u t̩wa ro gogod̩ela mbondo mavhengeleni.



Kha ri n̩wale

Vhalani fhungo nga lithihi nga lithihi ni dzhenise thiki kha Ee ✓ arali ni tshi tenda kana ni dzhenise tshifhambano kha Hai ✗ arali ni sa tendi.

Kanakana u funesa u tamba khirikhethe.

Mitambo a si nyonyoloso yavhud̩i.

N̩ne ndi pfana na mbambe, bola na thenisi.



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetsheselele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi mavhili kha u n̩wala mafhungo buguni yaṇu ya ṇdowedzo.

hupfi	mitambo	nyonyoloso	mun̩we
pfana	mbambe	nyala	min̩wenda
pfuma	mbondo	lunyunyū	mun̩wali

Maipfi maḍivhiwa

mbambe
nzambo
thenisi



Kha ri n̩wale

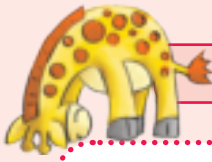
Itani ṇdowendowe ya maḍedere aya.

Ni kone u n̩wala mafhungo buguni yaṇu ya ṇdowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



N N

n n



Kha ri ite nyito

Elekanyani nga mutambo une na u funesa. Tsalutshedzani khonani
yanu zwithu zwine na zwi funesa na zwine na si zwi fune.



Kha ri n'wale

Nwalani mafhungo mararu nga mitambo ine na i takalela na ine ni si
i takalele.

Ndi takalela

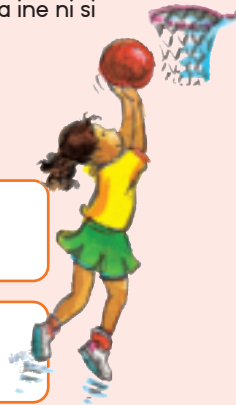
A thi takaleli



_____ bola.

_____ netibolo.

_____ u bambela.



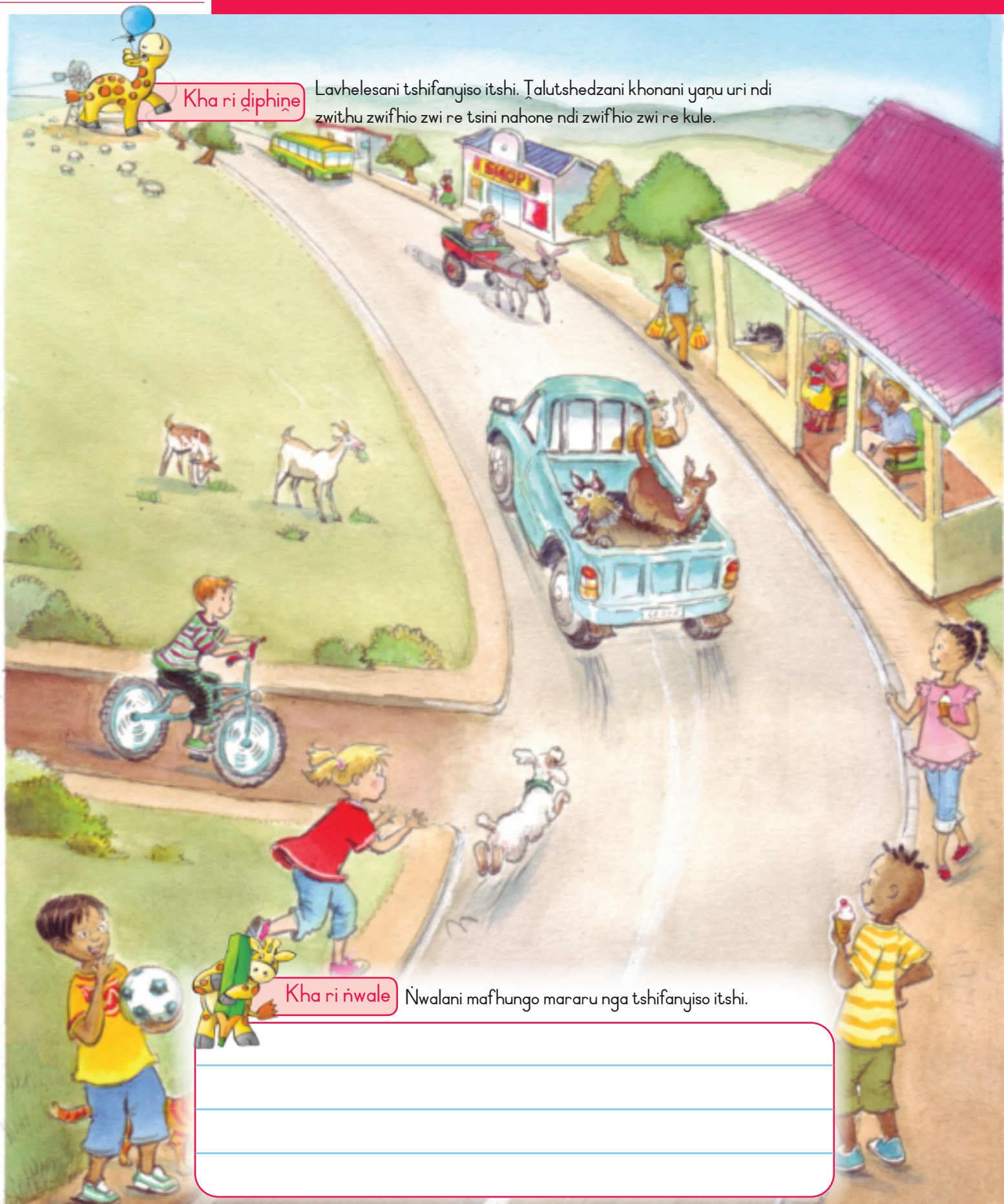
Kha ri n'wale

Nwalani maguvha a vhege a tshi tou tevhekana, ni thome nga Swondaha.
Olani tshifanyiso tsha zwine na ita nga Musumbuluwo.

Swondaha	
Musumbuluwo	
Lavhuraru	
Lavhuvhili	
Lavhutanu	
Mugivhela	
Lavhuna	



Duvha:



Kha ri diphine

Lavhelesani tshifanyiso itshi. Talutshedzani khonani yangu uri ndi zwifhio zwi re tsini nahone ndi zwifhio zwi re kule.

Kha ri nwale

Nwalani mafhungo mararu nga tshifanyiso itshi.





Kha ri vhale

Vhalani mafhungo aya ni tangedzele maipfi a re na mubvumo **kh**.



Ndi funesa u la miroho ya ngadeni ya hashu. Ri lima ngade tsimuni murahu ha nndu.

Ndi takalela u dzula nnda tsini na miroho ndi tshi khou i vhona.

Ro lima khavhishi, kherotsi, madabula, mutshaini na matamatisi.

Malume vho nndela na mbeu uri ndi
t̃avhe. Miroho a i naki yo tsitsikana.
Hu dina mbudzi dzi no dzhena nga
tshivhana.
Ri d̃o tshi vala nga d̃arat̃a dza shona.



Kha ri ñwale

Vhalani fhungo nga l̃ithihi nga l̃ithihi ni dzhenise thiki kha Ee ✓ arali ni tshi tenda
kana ni dzhenise tshifhambano kha Hai ✗ arali ni sa tendi.

Miroho yo l̃iwa nga mmbwa.

Ndi takalela u dzula ñda tsini na miroho ndi tshi khou i
vhona.

Miroho i naka yo tsitsikana.



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshesele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi
mavhili kha u ñwala mafhungo buguni yaṇu ya ñdowedzo.

ngadeni	tsimuni	ñdu	dzhena
nguvho	tsini	ñda	dzhia
mafhungo	tsitsikana	ñdela	badzhi

Maipfi maḍivhiwa

mutshaini
khavhishi
lima



Kha ri ñwale

Itani ñdowedowe ya maledere aya.
Ni kone u ñwala mafhungo buguni yaṇu ya ñdowedzo ni
tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



O

O

o

o



Kha ri ite nyito

Nga vhavhili nga vhavhili (phere), itani litambwa la musu mbudzi mbili dzi tshi dzhena ngadeni ya hanu dza la miroho. Ndi vhoneyi vhane vha do vha dzimbudzi ?



Kha ri vhale

Inwi na khonani yanu lavhelesani zwifanyiso izwi ni kone u nwala nomboro dzazwo dzi tshi tevhekana nga ngona.



Kha ri nwale

Nwalani mafhungo mavhili nga zwine na khou vhona tshifanyisoni itshi.
Shumisani marwe a aya maipfi uri a ni thuse.

mbudzi

yo la

miroho

pandamedza

kugethe

Duvha:



Kha ri diphine

Lavhelesani mivhala iyi.

Talutshedzani khonani yangu uri hu nga bva muvhala ufhio arali na tanganyisa mivhala iyi.



U vanganya mivhala



Mivhala mihulwane ndi:



mutswuku



tada



lutombo

Bulani uri:

Arali nda tanganyisa mutswuku na wa tada ndi wana wa tshitopana _____.



mutswuku

+



tada

=



tshitopana



lutombo

+



tada

=



mudala



mutswuku

+



lutombo

=



phephu



Kha ri vhale



Makhulu wanga vha mukegulu vho no aluwesa. Ndi a vha dedengedza tshifhinga tshothe.

Vha gogodela nga mugo nda vha dzudza fhasi.

Vha tshi vuwa vha a mmbidza nda da nda vha vusa.



Vha tshi tōda u edela ndi a vha ladza
nda vala vothi.

Zwi a takadza u dzula mudini u re na
lufuno.



Kha ri n̄wale

Vhalani fhungo nga lithihi nga lithihi ni dzhenise thiki kha Ee ✓ arali ni tshi tenda
kana ni dzhenise tshifhambano kha Hai ✗ arali ni sa tendi.

Makhulu vho no aluwesa.

Makhulu wawe vha gogodela nga luswielo.

Ha hashu a ri thusani.



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshesele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi
mavhili kha u n̄wala mafhungo buguni yaṇu ya ndowedzo.

wanga	dedengedza	tshifhinga	vuwa
aluwesa	dzudza	fhasi	vala
vuwa	takadza	fheli	vothi

Maipfimaḍivhiwa

mukegulu
lalama
dzula



Kha ri n̄wale

Itani ndowendowe ya maledere aya.

Ni kone u n̄wala mafhungo buguni yaṇu ya ndowedzo ni
tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



P P

p p



Kha ri ite nyito

Ndamulelo ha pfani na u thusa vhaṅwe. Itani litambwa ni sumbedze uri ni go mu eletshedza hani.



Kha ri ṅwale

Wanani uri vathu vha funesa mivhala ifhio. Vhudzisani vhana vhaṭanu kīlasini yaṅu uri mivhala ine vha i funesa ndi ifhio.

Dzina	Muvhala une a u funesa



Kha ri ṅwale

Shandulani mafhungo aya a bve kha tshifhinga tsha zwino a ye kha tshifhinga tsho fhiraho.

Ndi a thusa hayani

Mulovha _____.

Dan na Sam vha tou fhufha vha tshi tsa bisini

Mulovha vho _____.

Ri tamba phakhani _____.

Mulovha ro _____.

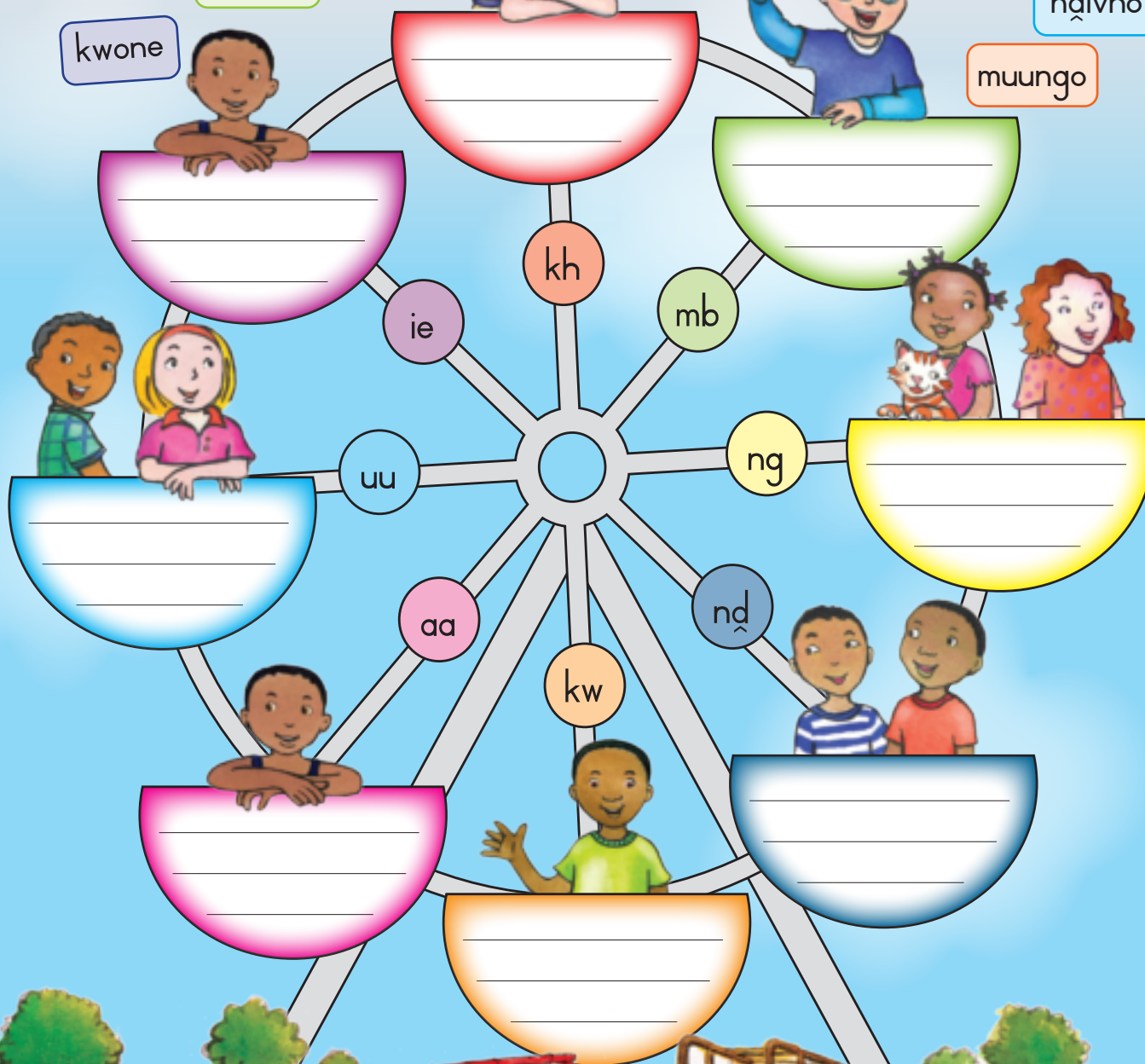
Duvha:



Kha ri diphine

Nwalani maipfi aya zwibogisini zwo teaho zwa mibvumo.

khani mbilu maano mielo khokho nguvho maanga muunda
ngona muumo mbuvha ngalavha mbula kwanga
ndila miedzi ndala khana ndivho
kwone muungo





Kha ri vhale

Namusi ro pfa mafhungo madifha a tshi bva
kha mudededzi washu.



Vhonani

Vho ri vhudza uri ri do fara lwendo nga bisi.
Hapfi ri do tuwa vhege yotlhe. Ro pfa ro takala
na zwikunwane.



Sam

"Ndo vha ndi sa lori uri ndi do fara
lwendo," ndi Sam a no ralo.

"Ndi khou tama u ya bitshini", hu
amba Ndamulelo.

Duvha:



Ntakadzeni

"Ndi khou tama u vhona phukha dza daka. Ro vha ro takalesa," hu amba Ndalamo.

Ndi todou bwa dindi lo tsaho musi ri bitshini, hu amba Ntakadzeni.



Ann

Ri do tuwa ro ambara zwikhipha zwiswa zwi no fana. Ro takalesa sa zwibwanana.



Kha ri nwale Vhalani itsho tshitori ni fhindule mbudziso.

Samu o vha a tshi tama u ya ngafhi?

O vha a tshi tama u ya

Ndalamo o vha a tshi tama u vhona mini?

O vha a tshi tama u vhona

Avha vhana vha do dala tshifhinga tshingafhani?

Vha do dala



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshesele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi mavhili kha u nwala mafhungo buguni yanu ya ndowedzo.

mafhungo	bva	zwibwanana	zwikunwane
maifha	bvuma	tibwa	munwe
fhethu	bvula	thubwa	nwisa

Maipfimaivhiwa

takala
dala
phukha



Kha ri nwale

Itani ndowendowe ya maledere aya.

Ni kone u nwala mafhungo buguni yanu ya ndowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



Q Q

q q



Kha ri ite nyito

Ambani na khonani yaṅu nga fhethu hune na tama u dala hone na uri ni tama u vhona mini.
Ni ole tshifanyiso kha tshikhipha ni tshi sumbedza zwithu zwine na ḑo zwi vhona.



Kha ri ṅwale Ṇwalani dzina laṅu.

Ṇwalani madzinavhukuma aya ni tshi shumisa maḑederedanzi.

vhonani	sam	ndalamo	ndumeliso	kanakana

Ṇwalani madzina a khonani dzaṅu ṅṅa.



Duvha:



Kha ri n̄wale

N̄walani mafhungo mavhili nga hune Ntakadzeni, Kanakana na Vhonani vha ḡo dala hone.

Blank writing area with horizontal lines.

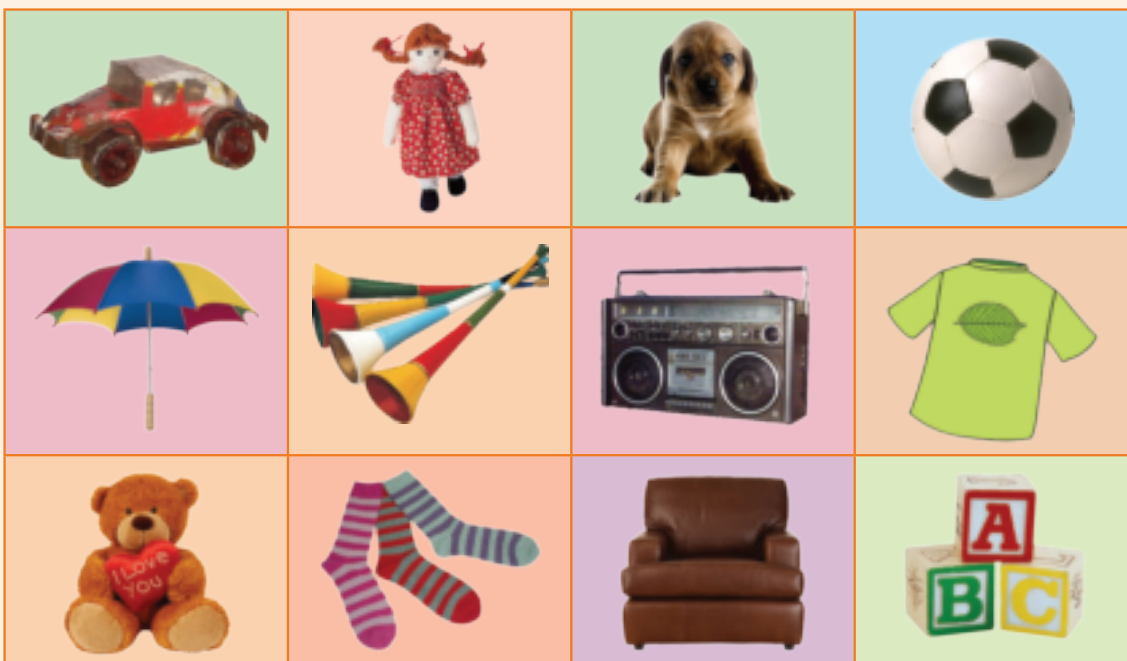


Kha ri ḡiphine

Ri kovha zwifhiwa. Bonyani maṭo ni vhee munwe kha tshiṅwe tsha zwifhiwa izwi. Bulani uri tshifhiwa itshi ni ḡo tshi fha nnyi, nahone ndi nga mini tsho mu fanela. Ni elelwe u ḡinangelavho tshifhiwa tshaṅu. N̄walani thiki kha tshifhiwa musi no no tshi fha muthu. Ane a ḡo vha wa u thoma u kovha zwifhiwa zwoṭhe o wina.

Bulani uri:

Ndi ḡo fha mudededzi wanga tshisambureni ngauri vha ṭwa vho ima ḡuvhani ḡuvha loṭhe. Ndi ḡo fha khonani yanga tshibwanana tshanga ngauri u funesa zwifuwo.



MUDEDZI: Tsaino

Duvha:

69





Kha ri vhale



Ro livha ngafhi?

Ri do thoma nga u ya u vhona phukha dza daka.

Ra tevhela nga u ya bitshini, lwanzheni.

Ri do tshimbila nga bisi khulwane ya tshikolo.

Mepe wo ri sumbedza f'hethu hune ra khou ya u dala hone.

Duvha:



Ndalamo

"Ndi khou tōda u pala na u bwa mutavha bitshini," hu amba Ndalamo.



Ann

"Ndi khou tōda u vhona shaka yo atama mulomo," hu amba Ann."



Kha ri n̄wale

Vhalani itsho tshitori ni fhindle mbudziso.



Vhonani

"N̄ne ndi khou tōda u vhona lidau lo atama mulomo na u ruda mato," hu amba Vhonani.

Ann o ri u khou tōda u vhona mini?

Ann u khou tōda u vhona

Ndalamo o ri u khou tōda u vhona mini?

Ndalamo u khou tōda u vhona

Vhonani o ri u khou tōda u ita mini?

Vhonani u khou tōda u



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetsheselele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi mavhili kha u n̄wala mafhungo buguni yaṇu ya ṇdowedzo.

lwala	dala	tōta	bwa	pala
khulwane	dindi	atama	bwebwetela	paka
lwanzhe	bada	mato	bwere	peta

Maipfimaḍivhiwa

vhona
shaka
bitshini



Kha ri n̄wale

Itani ṇdowendowe ya maledere aya.
Ni kone u n̄wala mafhungo buguni yaṇu ya ṇdowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.

R R

r r



Kha ri ite nyito



Vhudzani khonani yaṅu nga fhethu
hune na tama u dala hone.
Ni t^oda u v^hona mini henengei?



Kha ri ṛwale

Tevhedzelani mitaladzi nga munwe ni wane uri avha vhana vha khou t^oḁou v^hona mini.



Ndalamo



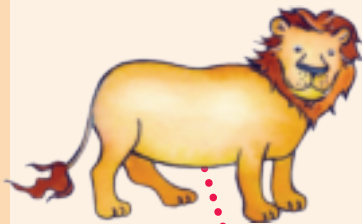
Vhonani



Andrew



Ann





Duvha:



Kha ri n̄wale

N̄walani fhungo nga tshifanyiso nga tshithihi nga tshithihi.
Shumisani maipfi aya uri a ni thuse.

edela

dzhena

ngomu

bege

takuwa

vhana

takalesa

Blank writing area with horizontal lines.



Kha ri n̄wale

N̄walani nomboro kha zwifanyiso izwi u thoma kha 1 u swika kha 3 ni tshi sumbedza u
tovhekana hazwo nga ngona. Talutshedzani khonani yaṅu tshitori tshi re zwifanyisoni izwi.





Kha ri vhale

Vhalani tshiṭori ni tangedzele maipfi oṭhe a re na mibvumo ya n na kh.

Ndi Musumbuluwo

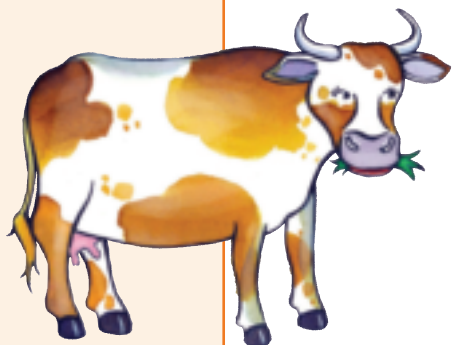
Ro no fhelela roṭhe bisini zwino.

Ro livha getheni la Punda Maria.

Ri ya vhugalaphukha u vhona phukha.

Ri enda ri tshi sedza nnda nga mafasiṭere ri tshi vhona miri, kholomo na vhathu.

Hupfi kholomo dzi fana na nari. Nndinde na yone yo dzula na riṇe. I enda i tshi huvha kholomo.



Duvha:



Takalani u kaidza Nndinde.
I tōda u f'huf'hela nnda.



Ntakadzeni a ri, "Kha i dō
dzula f'hasi Nndinde!"



Kha ri n̄wale Vhalani itsho tshitori ni f'hindle mbudzo.

Bisi i khou tshimbila ngafhi?

Bisi i khou tshimbila ndilani ya u ya

Ndi ngani Nndinde i tshi khou tōda u f'huf'hela nnda?

Ngauro i khou vhona

Vhana vha vhona mini ndilani?

Vha vhona

Vhugalaphukha hu dzula mini?

dzi dzula vhugalaphukha.



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshesele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi
mavhili kha u n̄wala mafhungo buguni yaṅu ya ndowedzo.

zwino	phukha	dzula	fana	huvha
fana	kholomo	sedza	funa	huma

Maipfi maḍivhiwa

dzula
f'huf'hela
kholomo



Kha ri n̄wale

Itani ndowedze ya maledere aya.

Ni kone u n̄wala mafhungo buguni yaṅu ya ndowedzo ni
tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



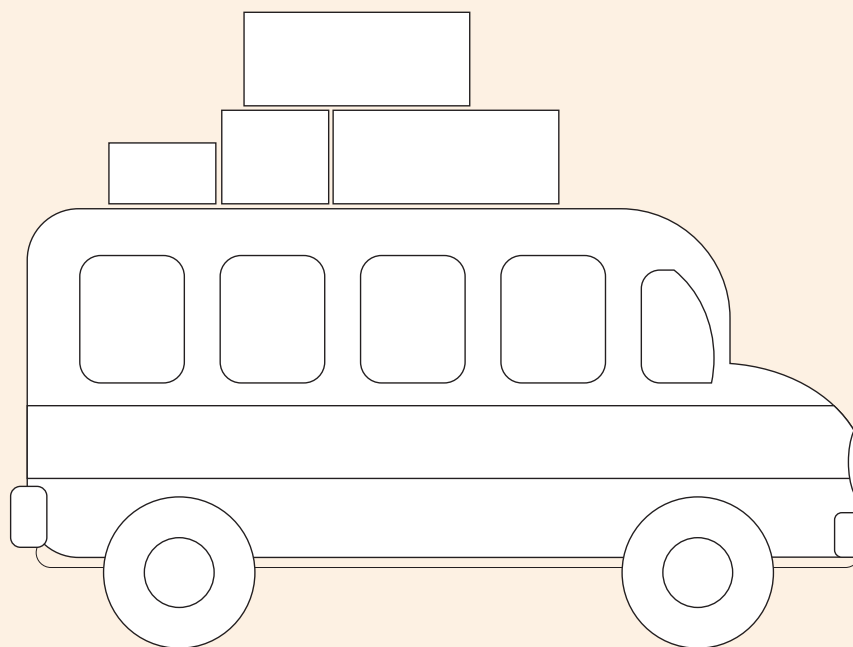
S S

s s



Kha ri diphine

Olani zwifhatuwo zwa vhatu
kha mafasit̪ere ni khalare bisi.



Kha ri n̄wale

N̄walani mafhungo mavhili nga itsho tshifanyiso tshanu tshe na ola.

Blank lined area for writing practice.



Kha ri n̄wale

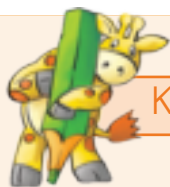
Tangedzelani maipfi one fhungoni lin̄we na lin̄we.

Rine	u	ri	do lenga u swika tshikoloni.
Ene	u	ri	a konesa mitambo.
Ene	ri	u	kona mbalo nga maanda.
Inwi	ri	ni	mulapfu.
Vhone	vha	ri	na ndala.
Nne	ndi	ri	khou n̄wala.

Mapfanisi a vhuthihi
na vhunzhi ha fani.
Tsumbo: Muthu u na
vhatu vha.



Duvha:



Kha ri nwale Dzhenisani ipfi lo teaho.

ngomu

nnda

kha

Mmbwa i khou tōda u fhufhela _____ ha bisi.

Vho dzula _____ bisini.

Nndinde yo dzula _____ tshidzulo.



Kha ri diphine Sumbedzani mureili wa bisi ndila ya u ya vhugalaphukha.





Kha ri vhale



Bisi yashu i khou dzhena Johannesburg.

Ri vhona mimodoro minzhi na mutsi munzhi.

Vhathu vhanzhi vha khou tsa vha tshi gonya.

Nndinde ya tsa bisini ya gidimela dziṛwe mmbwa.

Ntakadzeni a ri, "Kha i vhuye Nndinde."



Duvha:



Ri do vhuya ra i fara lini
Nndinde?

“Nndinde kha i hume wee!,”
hu vhidzelela Vhonani.



Kha ri n'wale Vhalani itsho tshitori ni f'hindule mbudziso.

Who v'hona mini ?

Who v hona

Ndi nga mini Nndinde yo f huf ha bisini?

Nga^uri yo vha i tshi khou t^oda u

Ndi nnyi we a vhidzelela uri Nndinde i hume?



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshesele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi mavhili kha u riwala mafhungo buguni yanu ya ndowedzo.

yashu

minzhi

mutsi

gidimela

ya

munzhi

tsa

vhidze|ela

vhuya

vhanzhi

tsini

tolela



Maipfimagivhiwa

vhurwa
dzhena
swika



Kha ri nwale

Itani ndowendowe ya maledere aya.

Ni kone u n'wala maf'hungo buguni yanu ya ndowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



t t



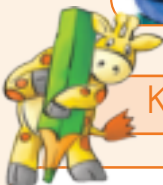
Kha ri ite nyito

Itani litambwa la mmbwa ye ya fhufha bisini ya shavha. Ni sumbedze uri Vhonani u i vhidzelela hani uri i vhuye.



Kha ri n'wale

Talutshedzani khonani yaṅu tshiṭori tshi re zwifanyisoni izwi.



Kha ri n'wale

Nwalani tshiṭori nga zwine na khou vhona zwifanyisoni izwo.

Handwriting practice area with ten horizontal lines.

Duvha:



Kha ri diphine

Kha ri vhone uri ndi nnyi ane a nga swika bisini u thoma.
Thosani nga khoini. Ya wa nga ṭhoho ni pfuka zwibuloko zwivhili
ni tshi ya phanda. Ya wa nga mutshila ni tshimbila tshibuloko tshithihi
fhedzi ni tshi ya bisini. A no thoma u swika bisini ndi ene we a wina.
Ni vhale ipfi li re kha tshibuloko tshine na swika khatsho.



ya

wee

tsa

wana

gony

буца



mutsi



yashu

Dzhia



to/le/a

vhazhi

gidime | a

khidzelela

phinyela





Kha ri vhale

Ro swika Vhugalaphukha ha Khuruga.

Zwipuka zwo ḡala. Ri khou vhona zwipuka
zwiṭuku na zwihulwane.

Hu na phala, ṅdou na ndau.

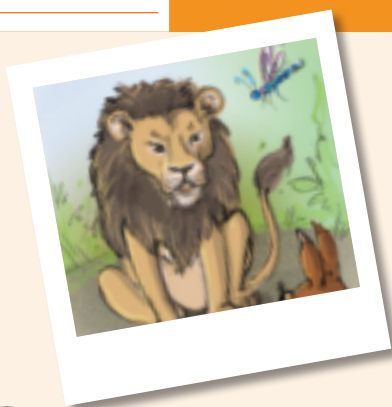
Ndamulelo o vhona ndau khulukhulu.

Vhonani o vhona ṅdou ya ṅdevhe khulu.

Ntakadzeni u vhona maṅoni mahulu a
khani o dzula ṅṅha ha phukha yo faho.



Duvha:



Ntakadzeni

Hezwila ndi zwinoni zwi no la
zwipuka zwo faho," hu amba
Ntakadzeni.



Kha ri nwale Vhalani itsho tshitori ni fhindle mbudiso.

Vhana vha do vhona zwipuka zwifhio Vhugalaphukha ha Khuruga?

Vha do vhona

Manoni mahulu a la mini?

A la

Ndi nnyi we a vhona ndau khulu?

o vhona ndau khulu.



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetsheselele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi
mavhili kha u nwala mafhungo buguni yanu ya ndowedzo.

zwipuka	phala	ndou	khulukhulu
zwituku	phukha	ndala	khulwane
zwhulwane	phakhuphaku	ndevhe	khani

Maipfimagdivhiwa

manoni
ndau
nama



Kha ri nwale

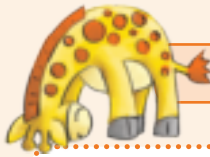
Itani ndowendowe ya maledere aya.

Ni kone u nwala mafhungo buguni yanu ya ndowedzo ni
tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



u u

u u



Kha ri ite nyito

Olani tshifanyiso tsha phukha ine na tama u i vhona.



Kha ri ṁwale

Ṁwalani mafhungo mavhili nga tshifanyiso tshanu.



Kha ri ṁwale

Vhumbani mafhungo mararu. Talani mutalo ni tshi sumbedza u yelana ha zwi re kha tshibogisi tsha muvhala wa pinki na zwi re kha zwibogisi zwa muvhala mudala.

Ngḁou i na

Ntakadzeni o vhona

Vhana vho vha vho dzula



maṁoni mahulu.

ngomu bisini.

musingo mulapfu.



Duvha:



Kha ri n̄wale

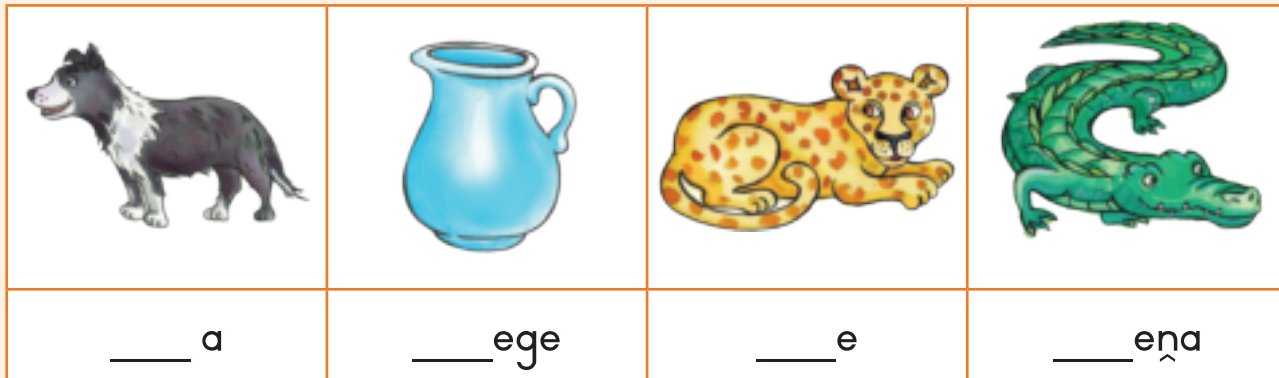
Dzhenisani maḽedere mathomoni a ipf̄i.
Ni kone u livhanya ipf̄i na tshifanyiso tsho teaho.

mmbw

dzh

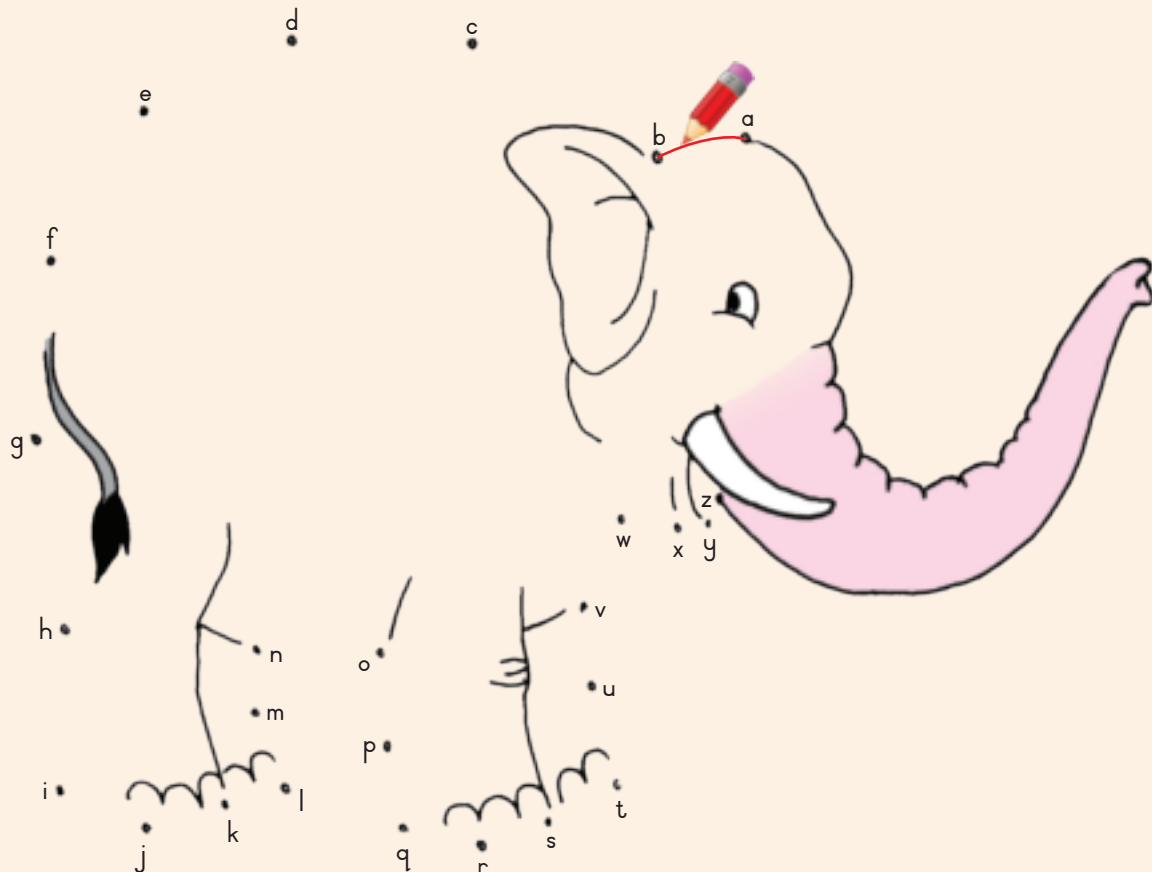
nngw

ngw



Kha ri d̄iphine

Ndi phuka ifhio iyi?
Fhedzisani u ola tshifanyiso ni tshi khalare.



MUDEDZI: Tsaino

Duvha:

85





Kha ri vhale

Vhalani mafhungo aya ni tangedzele maipfi a re na mubvumo **nzh**.

Zwino ri ndilani ya u ya khunzikhunzini ya lwanzhe.

Ri ya bitshini. Mutavha u a fhiswa. Lwanzhe lwo tsa, lwa hula. Magabelo a ya ntsha na fhasi. Madi a lwanzhe a a dunga. A na muno munzhi.

Dzinwe khovhe dzi fhufha muyani sa nzie. Ra vhona zwikepe zwi hulwane zwa mashango manzhi.



Ri tshimbila nga milenzhe mutavhani ri tshi vhona khovhe dza vhimbi dzi kule.

Nga madekwana ro vhona mulilo u tshi nzhangama.



Duvha:



Nndinde i pala mutavha nga milenzhe ya phanda.

Ri songo tenda lwanzhe lu tshi dala makukwe.



Kha ri n̄wale Vhalani itsho tshitori ni fhindule mbudziso.

Vhana vho vha vhe ngafhi?

Vho vha vhe

Nndinde yo ita mini?

Yo bwa mulindi nga

Vhana vho vhona mini?

Vho kona u vhona



Divhamaipfi Vhalani maipfi ni thetshesele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi mavhili kha u n̄wala mafhungo buguni yaṅu ya ndowedzo.

nzie	lwanzhe	n̄tha	madekwana
khunzikhunzi	milenzhe	n̄thu	tshikukwana
nzambo	nzhangama	n̄thuvhela	makukwe

Maipfi ma divhiwa

makukwe
dindi
mutavhu



Kha ri n̄wale Itani ndowedzowe ya maledere aya.
Ni kone u n̄wala mafhungo buguni yaṅu ya ndowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



V V

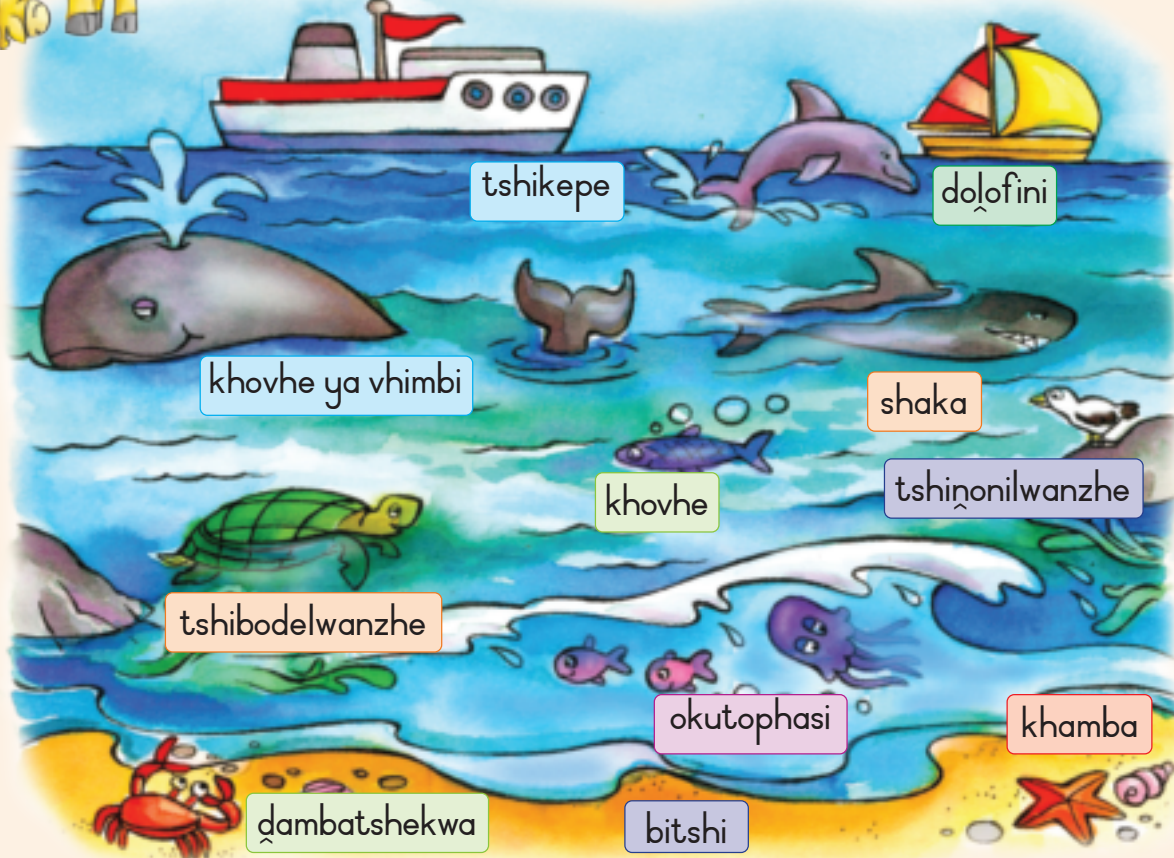
v v





Kha ri ite nyito

Olani tshifanyiso tsha zwe vhana vha vhona bitshini.





Kha ri n'wale

Nwalani posikarata ni tshi vhudza khonani yaṅu zwe na vhona musi ni lwanzhe.

Duvha:



Kha ri n̄wale

N̄walani maḁuvha a vhege a tshi tou tevhekana, ni thome nga Swondaha.

Ḑavhuna

Swondaha

Ḑavhut̄anu

Ḑavhuvhili

Mugivhela

Ḑavhuraru

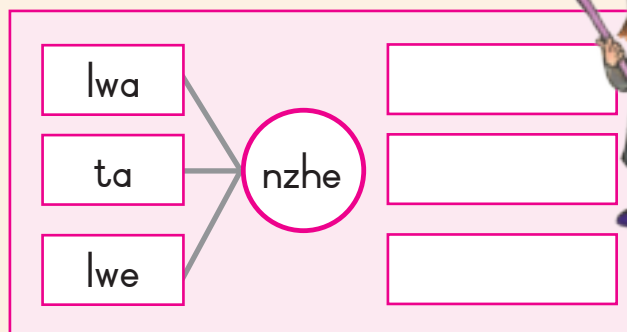
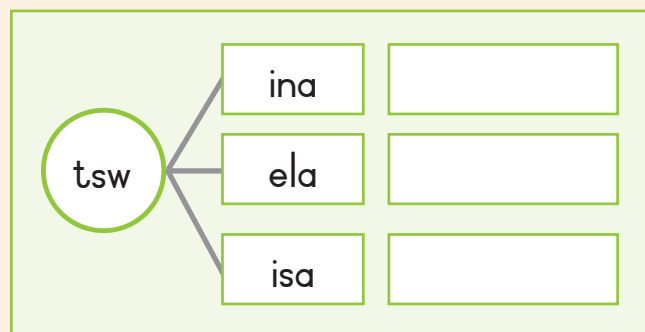
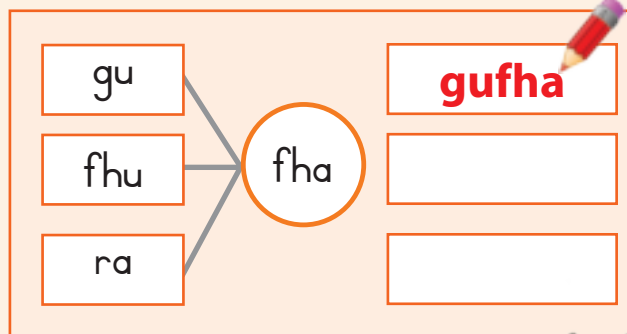
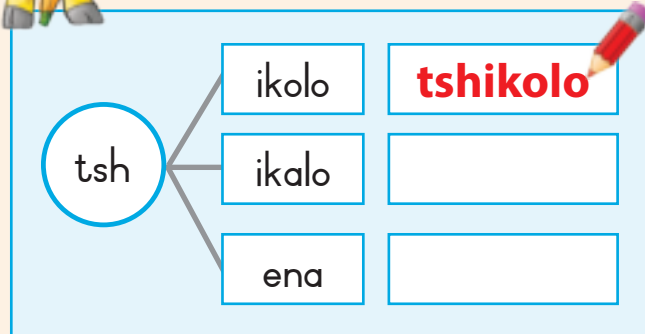
Musumbuluwo

Duvha	Zwine nda anzela u ita
Swondaha	



Kha ri n̄wale

Shumani mbalo dza maipfi ni n̄wale maipfi one zwikhalani.
Ro dzula ro ni itela ḑa u thoma.





Kha ri vhale

Vhalani mafhungo aya ni tangedzele maipfi are na mubvumo.



Ri tea u humela hayani
namusi. Mbilu dzashu dzi khou
vhavha.

Ro diphina lwanzheni.

Takalani o lila na mitodzi ya
bva.



Ra paka bege dzashu dza
dala.

Ra dzhena bisini ro
tungufhala.



Nndinde ya dzula tsini na
Takalani ya edela.

Ra elelwa zwa murahu bitshini
na zwa musi dolofini dzi tshi
khou bambela na u tamba
dzothe.

Duvha:



Ri ndilani Nndinde ya vuwa ya
vhona kholomo.

Ya huvha i tshi toda u bva nga
fasitere.



Kha ri n'wale Vhalani itsho tshitori ni fhindule mbudziso.

Ndi ngani vhana vho tungufhala?

Ngauri

Ndi nnyi we a lila?

Ho lila

Nndinde yo vha yo dzula na nnyi?

Yo vha yo dzula na



Divhamaipfi Vhalani maipfi ni thetshesele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi
mavhili kha u n'wala mafhungo buguni yaṅu ya ndowedzo.

namusi	mitodzi	dala	tsimbi
nana	tota	edela	tsela
diphina	tungufhala	edana	tsira



Maipfi maḡivhiwa

tungufhala
huvha
lila



Kha ri n'wale Itani ndowendowe ya maledere aya.
Ni kone u n'wala mafhungo buguni yaṅu ya ndowedzo ni
tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



W W

w w



Kha ri ite nyito

Olani tshifanyiso tshi no sumbedza uri vhana
vho dipfa hani vha tshi tea u humela hayani.



Kha ri riwale

Vhumbani mafhungo manā. Livhanyani u yelana ha zwi re kha tshibogisi tsha muvhala wa
pinku na zwi re kha zwibogisi zwa muvhala mudala.

Nndinde yo dzhena bisini

Vhana vho dzhena

Vho vha vha si tsha tōda

Vhana vho vha

bisini.

ya edela.

vho takalesa vhe lwanzheni.

u humela hayani.



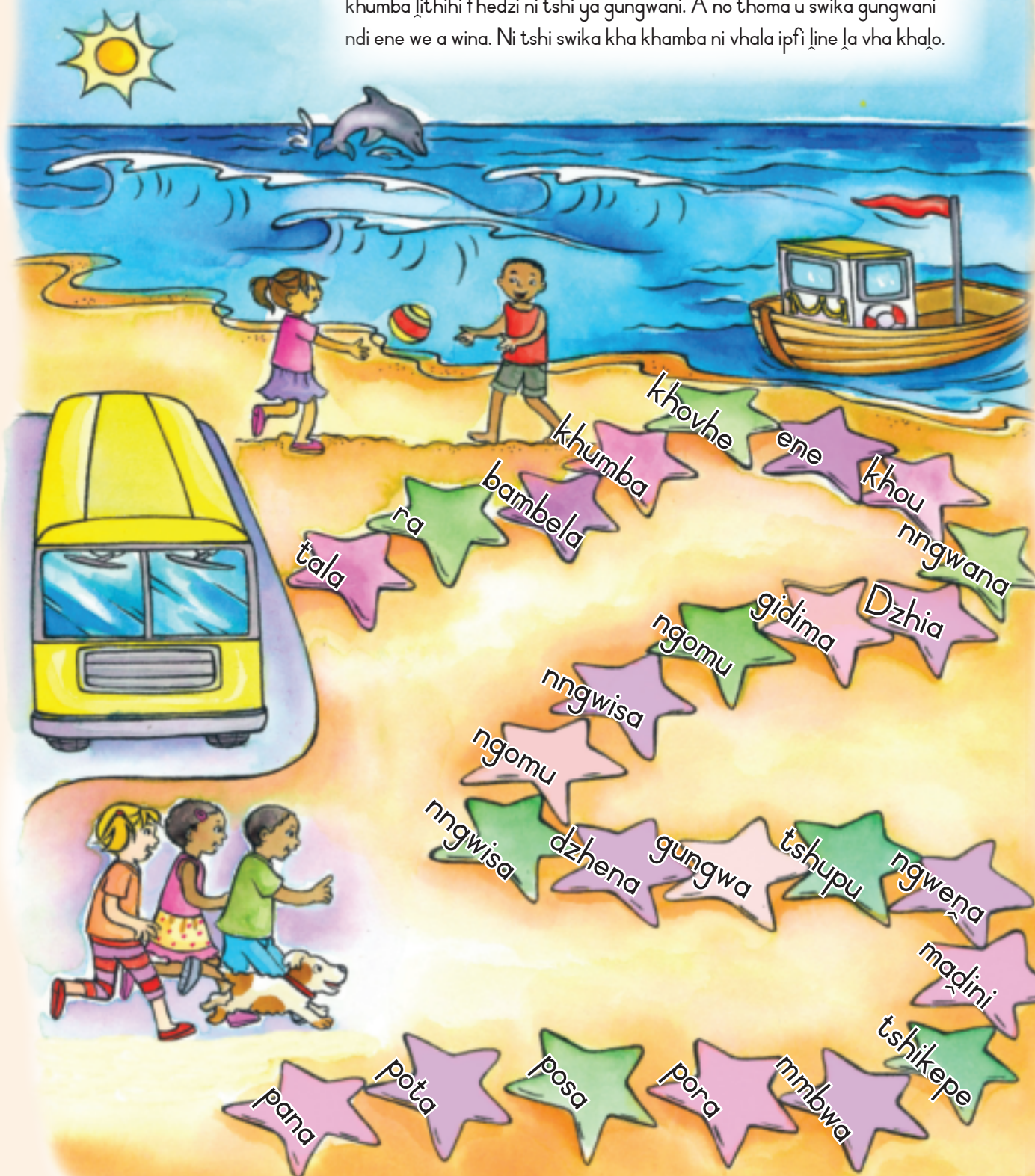
Kha ri riwale

Zwino riwalani mafhungo e na livhanya.



Kha ri diphine

Mbambe ya u namela gungwa. Ndi nnyi a no do swika gungwani u thoma? Thosani nga khoini. Ya wa nga tshoho ni pfuka khamba dza khumba mbili ni tshi ya phanda. Ya wa nga mutshila ni tshimbila gamba la khumba lithihi fhedzi ni tshi ya gungwani. A no thoma u swika gungwani ndi ene we a wina. Ni tshi swika kha khamba ni vhala ipfi line la vha khalo.





Kha ri vhale

"Ee, ndi tou tama arali ndo vha ndi tshee lwanzheni, bitshini," ndi Vhonani a no ralo.



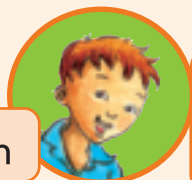
Vhonani

Mudededzi



"Namusi ni do riwala tshitori nga lwendo lwa vhoiwe," mudededzi vha ralo.

Sam



"Ndi riwala nga phuka dza daka dze nda vhona," hu amba Sam.

Ndalamo



"Ndi do riwala nga zwifuwo zwe nda zwi vhona bulasini," hu amba Ndalamo.



Ann

Ann a ri, "Tshikolo tshi tshi bva ndi do dalela khonani dzanga nda vha anetshela nga lwendo lwashu." Nda vhuya nda edela. "Nndinde yo lora i tshi khou bambela lwanzheni."



Kha ri nwale

Vhalani itsho tshitori ni fhindle mbudziso.

Ndi nnyi ane a do nwala tshitori nga phukha dza daka?

u do nwala tshitori nga phukha dza daka.

Ndi nnyi ane a do nwala tshitori nga zwifuwo zwa bulasini?

u do nwala tshitori nga zwifuwo zwa bulasini.

Kanakana u do ita mini a sa athu edela?

U do

Ann u khou todou lora nga mini?

U khou todou lora nga



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetsheselele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi mavhili kha u nwala mafhungo buguni yanu ya ndowedzo.

nwala	lwendo	vhona	bva	bambela
vhanwe	lwashu	vhala	vhibva	bogelo
nwana	lwavho	vhudza	vhubva	badani

Maipfimaivhiwa

lora
takala
anetshela



Kha ri nwale

Itani ndowedzwe ya maledere aya.

Ni kone u nwala mafhungo buguni yanu ya ndowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.

X X

X X



Kha ri ite nyito

Ambani nga mafhungomaitei (nyusi) a inwi muṇe. Vhudzani khonani dzaṇu mafhungomaitei aṇu a no bva hayani.



Kha ri ṛwale

Ṽwalani mafhungo mavhili nga mafhungomaitei aṇu a no bva hayani.



Kha ri ṛwale

Vhumbani mafhungo mararu. Sumbedzani u yelana ha zwi re tshibogisini tsha muvhala wa pinki na zwi re zwibogisini zwa muvhala mudala.

Namusi ndi

Mulovha Ndamulelo o

Matshelo

Vhana vho vha

vha o ya ha Vhonani.

ndi ḁo ya tshikoloni.

vho tṽnguf'hala.

khou vhala bugu yanga.



Kha ri ḁiphine

Olani bada ni tshimbile khayō nga bisi. Thomani tshikoloni.

1

I takuwa tshikoloni.

5

I ya Vhugalaphukha ha Khuruga.

2

Ya fhira dzibulasi.

6

I ya bitshini (lwanzhe).

3

Ya fhira migi.

7

I humela tshikoloni.

4

Ya ya Johannesburg.



Duvha:



Tshikolo



Daka



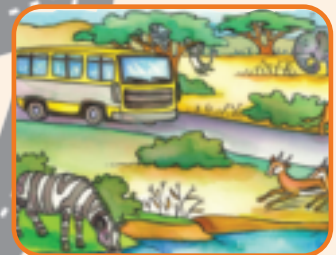
Bulasi



Dorobo



Bitshi



Khuruga



Kha ri vhale

Vhalani mafhungo aya ni tangedzele maipfi are na mubvumo tsh.

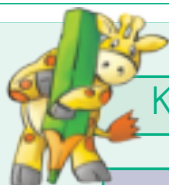
Tshiṭori tsha Vhonani tsha maḍumbu

Mulovha maḍumbu o thoma ndi tshi khou vhuya tshikoloni nga milenzhe. Ha na mvula khulu. Ya na nga maanda nda nḱala na lukanda.

Marotha madenya a nthwa hafha kha tshifhatuwo. Nda tetemela ndi tshi ofha lupenyo. Nda lila ngauri ho vha hu tshi khou rothola.

Nda vhona kuṛwe kusidzana kwo nḱala. Na kwone ku tshi khou lila. Ra tshimbila roṭhe ri tshi ya mahayani ashu.

Duvha:



Kha ri n̄wale Vhalani its'ho tshiṭori ni f'indule mbudziso.

Vhonani o vha a tshi khou ya ngafhi?

O vha a tshi khou ya

Vhonani o d̄ipfa hani?

O pfa

Vhonani o tshimbila na nnyi?

O tshimbila na



Kha ri n̄wale Neani tshiṭori itshi ṭhoho in̄wevho.

Handwriting practice lines for the sentence: Neani tshiṭori itshi ṭhoho in̄wevho.



Divhamaipfi Vhalani maipfi ni thetsheselele mibvumo.



Maipfi magivhiwa

ma <u>d</u> umbu	<u>m</u> vula	tshif <u>h</u> at <u>u</u> wo	lu <u>p</u> enyo	<u>n</u> thwa
ma <u>d</u> abula	<u>m</u> vuvhu	tshif <u>h</u> inga	<u>n</u> yambo	<u>n</u> thwela
ma <u>d</u> uvha	<u>m</u> vumbo	tshif <u>h</u> iwa	<u>n</u> yimbo	<u>n</u> thwisa

nukala
maduvha
ashu
lila



Kha ri n̄wale Fhedzisani maipfi ni a livhanye na zwifanyiso zwo teaho.



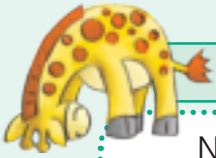
__upenyō

__ila

ma__abula

__evha

tshi__atuwo



Kha ri ite nyito

Ni vhona u nga ho bvelela mini kha Vhonani?
 Talutshedzani khonani yaṅu zwe zwa bvelela kha Vhonani.
 Olani kufhelele kwavhudi na ku si kwavhudi kwa tshiṭori itshi.



Tsho fhela zwavhudi

A tsho ngo fhela zwavhudi



Kha ri ṅwale

Ṓwalani mafhungo mavhili nga kufhelele kwavhudi kwa tshiṭori tshanu.
 Shumisani maipfi aya uri a ni thuse.

lila

tshimbila

mvula

ndo tshuwa

mmbwa



Kha ri vhale

Vhalani magumo a tshiṭori.

Tshiṭori
tsho fhela
hani?

Nda vhona Nndinde i tshi ḁa kha
 ṅṅe. Yo vha yo fara tshisambureni
 nga mulomo. Nda pfa ndo takalesa.





Nda atha tshisambureni.
Ra gidimela hayani.
Ndo pfa ndo tsireledzwa
nga maanda. Ndi livhuha
Nndinde.

Khalarani tshifanyiso.

Kha ri diphine



Kha ri nwale

Itani ndowendowe ya maledere aya. Ni kone u nwala mafhungo buguni yanu ya
ndowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.

Y Y

y y



Kha ri vhale



Mvula ya tshifhango

Ndo vha ndi hayani ndi na Nndinde.
Ro vha ri tshi khou tamba nḽa. Ra
vhona makole matswu. Zwo vha zwi
sa sumbedzi uri mvula i ḽo na.

Hu si kale ya thoma u bvuma na
tshifhango tsha thoma.

Ra shavhela ngomu nḽuni.

Tsha wa nga matombo a no lingana
na bola dza golofu. Ra pfa tshi tshi ri
phwaa, khwaa!

Nda pfa ndo tshuwa.

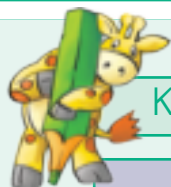
Nndinde ya lila u bvela nḽa. Nda i
kaidza.

Ra sera fhasi ha mmbete ro lindela
tshi tshi fhira.

Musi tsho no fhira ra wana matombo
a hone a tshi lingana na bola dza
golofu.

Madi o ita mativha.

Duvha:



Kha ri n̄wale

Vhalani itsho tshitori ni fhindle mbudiso.

Ann u amba tshithu nga madumbu?

Hai, u ri vhudza nga

Matombo a tshifhango o vha e mangafhani?

O vha a tshi lingana na

Ann na Nndinde vho ita mini musi vho tshuwa?

Vho



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetshesele mibvumo.

n̄da	mat̄swuku	tiv̄ha	tshif̄hango	b̄vela	shav̄hele
n̄du	mat̄swu	thiv̄ha	tshif̄hinga	b̄vula	shav̄ha
n̄div̄ha	nt̄swa	vhav̄ha	luf̄hanga	b̄vuma	shula



Kha ri n̄wale

Itani ngowendowe ya maledere aya. Ni kone u n̄wala mafhungo buguni yanu ya ngowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.

Matombo a tshifhango



Kha ri n̄wale

Fhedzisani maipfi ni a livhanye na zwifanyiso zwo teaho.



i ____a	kuti ____a	mu ____avha	tsha ____a	ran ____a
---------	------------	-------------	------------	-----------



Kha ri ite nyito

Nwalani nomboro kha zwifanyiso izwi u thoma kha 1 u swika kha 3 ni tshi sumbedza u tovhekana hazwo nga ngona. Talutshedzani khonani yaṅu tshitori tshi re zwifanyisoni izwi.



Kha ri ṅwale

Nwalani fhungo nga tshifanyiso nga tshithihi nga tshithihi.
Shumisani maipfi aya uri a ni thuse.

phosho

tshifhango

bola dza golofu

u tamba nṅa

tshuwa

fhasi

Duvha:



Kha ri nwale

Fhedzisani maipfi aya ni a livhanye na zwifanyiso zwe zwa a tea.
Shumisani maipfi aya uri a ni thuse.

sh

fh

vh

tsw

bv

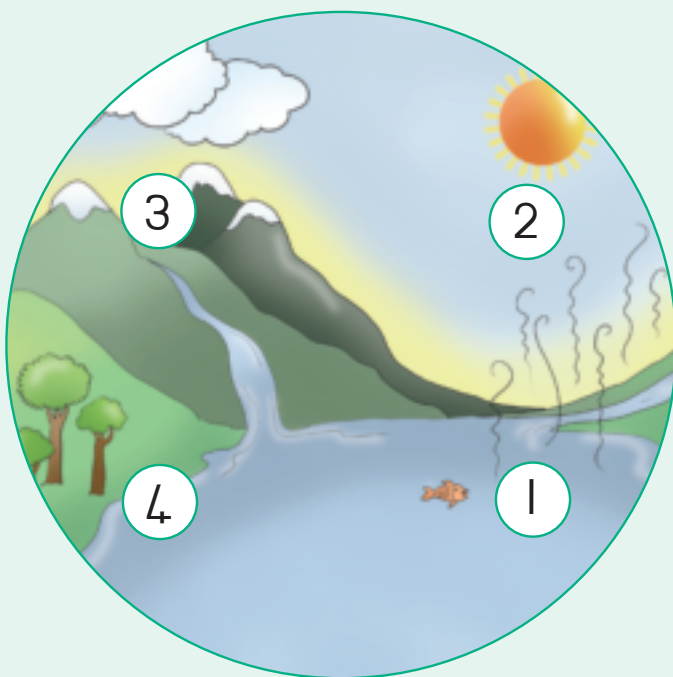
__ambo	tshi__ango	lu__one	__ina	__ani



Kha ri diphine

Lavhelesani tshifanyiso itshi ni tlatutshedze khonani yanu uri hu khou itea mini.

Madi a ita tshitendeledzi



1	Duvha <u>l</u> i vhonetshela lwanzhe na milambo.
2	Ma <u>d</u> i a <u>d</u> imuwa a ya makoleni.
3	Ma <u>d</u> i a ita makole.
4	Makole a ita mvula. Ma <u>d</u> i a mvula a dzhena milambomi na lwanzheni.



Kha ri vhale



Ndo ya nda dalela makhulu wanga.

Ndo vha ndo ya u dalela makhulu wanga vha no dzula ntsha ha thavha dza Khashamba (Ekhahlamba).

Fhethu ha hone hu rothola nga maanda.

Ro edela nga nguvho nnzhi.

Nga matsheloni ri tshi vuwa ra wana thavha dzo tshena dzotlhe.

Hothe hu na gambogo.

Ntsha ha miri, ntsha ha thanga, ntsha ha hatsi na zwiataratani.

Nda i fara ndo mangala nga maanda.

Nda pfa i tshi khou tshea tshanga tshanga nga u rothola.

Na Nndinde zwo i kondela u tshimbila.

Makhulu wanga vha ri ndi ambare masogisi zwandani uri zwi dudelwe.

Ndo vha ndi tshi khou toda u tamba nnda gambogoni.



Duvha:



Kha ri n̄wale

Vhalani itsho tshiṭori ni fhindule mbudiso.



Rudzani o vha e ngafhi musi we a vhona gambogo?

O vha e

Rudzani o ambara mini zwandani?

O ambara

Rudzani o vhona mini musi a tshi vuwa?

O vhona



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetsheselele mibvumo.



Maipfi magdivhiwa

thavha	hone	gambogo	dzothe	tshanda
thivha	hatsi	goloi	thanga	maanda
thutha	hana	govha	thase	zwandani

tshena
nguvho
ambara
gambogo



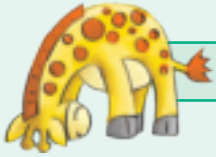
Kha ri n̄wale

Itani ndowendowe ya maledere aya. Ni kone u n̄wala mafhungo buguni yanu ya ndowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



Ndo ya nda dalela makhulu wanga.

Ndo



Kha ri ite nyito

Olani tshifanyiso tsha zwine na vhona u nga Rudzani o ita musi a tshi khou tamba gambogoni.



Kha ri nwale

Nwalani mafhungo mavhili nga tshifanyiso itsho tshanu.

tamba

magilavu

muya

nukala

gambogo

rothola

Duvha:



Kha ri n'wale

Fhedzisani maipfi uri a livhane na tshifanyiso tsho teaho.

ha ___ i	fasi ___ re	muse ___ a ___ adzimu	lu ___ no	magi ___ vu



Kha ri n'wale

Dzhenisani a, e, i, o, u maipfini aya ni a fanyise na zwifanyiso zwe zwa a tea.

b ___ isigiri
vhuts ___
mavh ___
la ___ ala
v ___ wa
zw ___ liwa
b ___ t ___



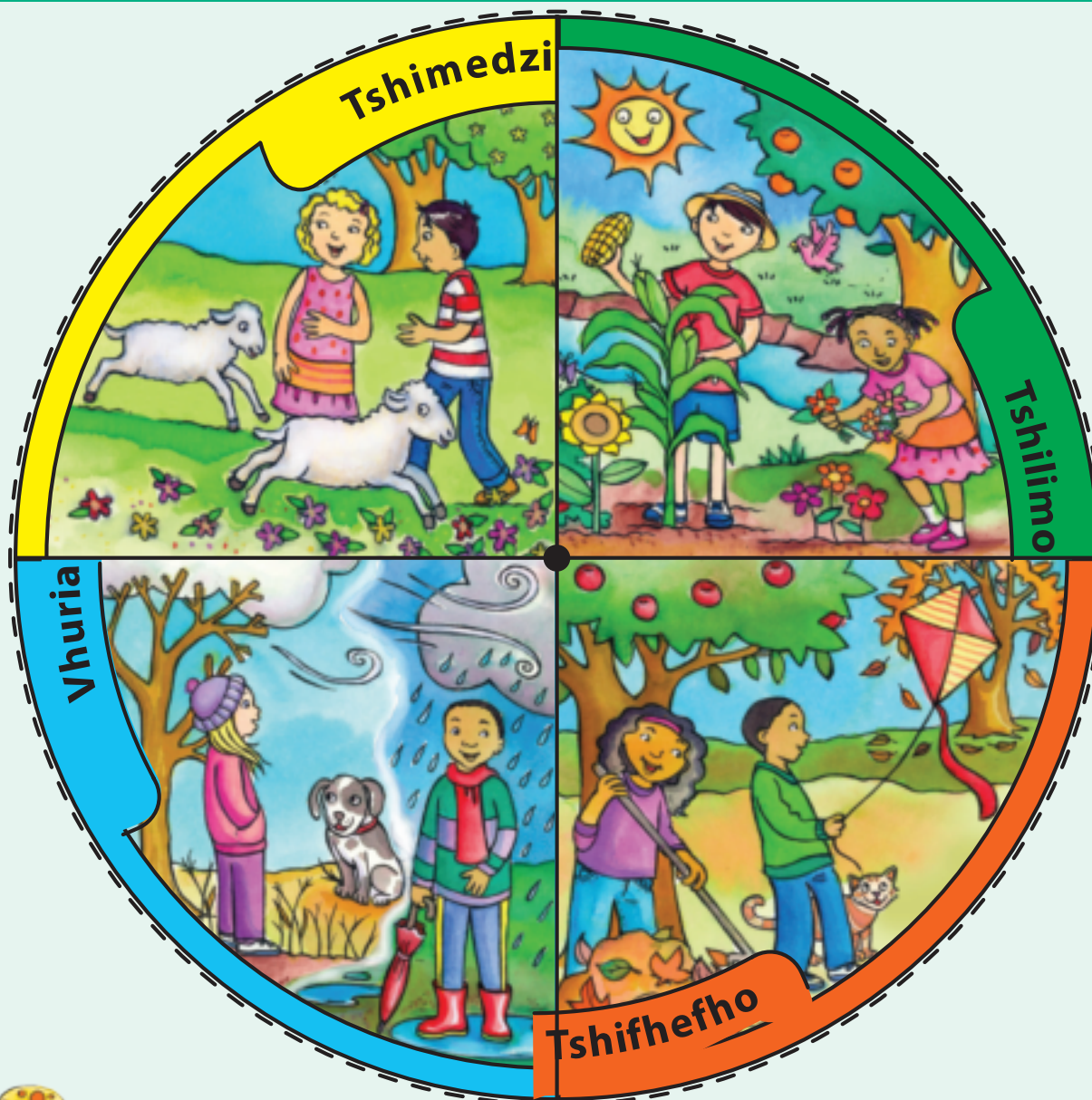
shamb ___
kh ___ kh ___
b ___ la
kh ___ mba
kh ___ d ___
b ___ vhi



Kha ri n'wale

Itani ndowendowe ya maledere aya. Ni kone u riwala mafhungo buguni yanu ya ndowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.

Handwriting practice area for the letter 'Z'. It shows a large 'Z' followed by a dotted 'Z' for tracing, and then a small 'z' followed by a dotted 'z' for tracing. The background has dashed lines for letter height and width guides.



Kha ri vhale



Ntakadzeni

Vhuria a thi hu funi. Hu na phepho.
Ndi vhenga u tshimbila phephoni ndi
tshi ya tshikoloni.



Ann

Nhe ndi funesa tshilimo ngauri ri a bambela.
Notshi dzi maluvhani. Miri i midala.



Sam

Ndi funesa tshimedzi ngauri ri
tamba na zwidula mulamboni.

Duvha:



Kha ri n̄wale

Vhalani its'ho tshiṭori ni f'indule mbudziso.

Ndi nnyi ane a vhenga phepho?

Ndi nga mini Tshamaano a tshi funesa tshiliimo

Ngauri u

Ndi nga mini Ndumeliso a tshi funesa tshimedzi?

Ngauri u



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetsheselele mibvumo.



phepho	tshimbila	tshikoloni	bambela	luṭavula
phapha	tamba	makoko	mela	vula
phukha	imba	zwikoli	rothola	luaviavi

Maipfimaḍivhiwa

phepho
maluvhani
tshimbila
midala



Kha ri n̄wale

Itani ndowendowe ya maḍere aya.

Khalaṅwaha



Kha ri n̄wale

Fhedzisani maipfi ni a livhanye na zwifanyiso zwo teaho.



pha__a

__ikoli

lu__v__avi

i__a

zwi__ula



Kha ri ite nyito

Lavhelesani zwifanyiso izwi ni t_lalutshedze khonani ya_nu uri ndi zwifhio zwine na zwi funa na zwine na sa zwi fune kha khalaiwaha i_nwe na i_nwe. Vhudzani khonani ya_nu uri ndi zwiambaro zwifhio zwine na tea u ambara nga khalaiwaha i_nwe na i_nwe. Ni bule uri ngani.



Tshimedzi



Tshilimo



Tshifhefho



Vhuria

Kha ri n_wale

Vhumbani mafhungo ma_na. Talani mutalo ni tshi sumbedza u yelana ha zwi re kha tshibogisi tsha muvhala wa pinki na zwi re kha zwibogisi zwa muvhala mudala.

Tshifhefho

Ri tamba na zwi_dula mulamboniNdi funesa tshilimo nga_ruriVhuria a thi vhu funi nga_ruri

nga Tshimedzi.

ndi a bambela.

hu na phepho.

miri i wisa ma_tari nahone ri l_a zwikoli.Kha ri n_wale

Zwino n_walani fhungo nga khalaiwaha ine na i funa na ine na sa i fune.

Ndi funa

A thi funi



Kha ri ambe

Talutshedzani khonani yaṅu uri tshidula tshi aluwa hani u bva kha gumba u ya kha buluvhulu u swika kha kudula ku re na mutshila u vhuya u swika kha tshidula.

makumba

buluvhulu

kudula

tshidula



Kha ri diphine

Khalarani tshifanyiso tsha tshidula.



Zwiga zwa mutsho



U tsha
zwavhugi



Makole fhaḽa
na fhaḽa



I do na



Hu na
makole



Maḽumbu na
mithathabo



Hu na
muya



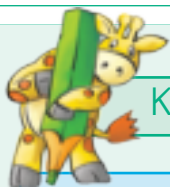
Kha ri vhale

Vhalani tshati ya mutsho, ni ambe uri mutsho u do vha u nga ndilade duvha linwe na linwe.

Tshati ya Mutsho wa Fulwi

Swondaha	Musumbuluwo	ḽavhuvhili	ḽavhuraru	ḽavhuna	ḽavhuṭanu	Mugivhela

Duvha:



Kha ri n̄wale

Vhalani itsho yo tshati ya mutsho ni f̄hindule mbudziso.

Iyi tshati ya mutsho ndi ya n̄wedzi uf̄hio?	
Hu na maḁuvha mangana kha n̄wedzi uyu?	
Ndi maḁuvha mangana hune ḁuvha la ḁo vha lo tsha zwavhudi?	
Ndi maḁuvha mangana hune ha ḁo vha na makole f̄hala na f̄hala?	
Ndi maḁuvha mangana hune ya ḁo na?	
Ndi maḁuvha mangana hune ha ḁo vha na maḁumbu na mithathabo?	
Ndi maḁuvha mangana hune ha ḁo vha na muya?	



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetsheselele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi maḁanu kha u n̄wala mafhungo buguni yaṇu ya n̄dowedzo.

mutsho	uf̄hio	n̄wedzi	mithathabo	mangana
tshisibe	f̄hef̄heda	n̄wando	thuthuthu	mangala
tshilimo	tshif̄hef̄ho	n̄wala	thanga	muungo

Maipfi maḁivhiwa

mutsho
tshif̄hef̄ho
maḁuvha
n̄wala



Kha ri n̄wale

Itani n̄dowendowe ya maḁedere aya.

Ni kone u n̄wala mafhungo buguni yaṇu ya n̄dowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



Mutsho



Kha ri ite nyito

Olani luswayo lwa mutsho wa namusi.

Olani zwiambaro zwine na tea u ambara namusi.



Kha ri n̄wale

Shumisani ledere linwe na linwe kha u n̄wala dzina la n̄wana a re kilasini ya vhoiwe line la thoma nga ledere lenelo. Ni elelwe uri madzina a shumisa malederedanzi tshifhinga tshothe.

B

L

D

M

G

T

H

S

R

K

Duvha:



Kha ri n̄wale

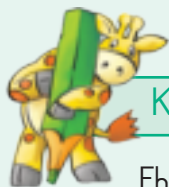
Dzhenisani zwiga zwa u vhala mafhungoni aya. Ni tea u dzhenisa
malederedanzi, zwiga tsha u awela kana zwigambudziso.



ndi pfana na u tamba na Ntakadzeni musi

duvha lo tsha zwavhudi

ni a takalela phepho



Kha ri n̄wale

Fhedzisani tshati ya mutsho
ya namusi. Ni kone u dzhenisa
mutsho wa maduvha matanu a
tshi tevhelana.



Musumbuluwo



Empty box for writing.

Empty box for writing.

Empty box for writing.

Empty box for writing.

Empty box for writing.

Empty box for writing.



Kha ri vhale

Namusu Ntakadzeni ha ngo
tāvhangya u vuwa.
O edela a sa tsukunyei.
Nndinde yo lingedza u mu vusa
zwa kunda.



Mme awe vha mu vusa a kona u
vuwa.

A gidimela bisi f'hedzi a wana yo
no f'hira.

A tshimbila nga milenzhe a tshi
ya tshikoloni.

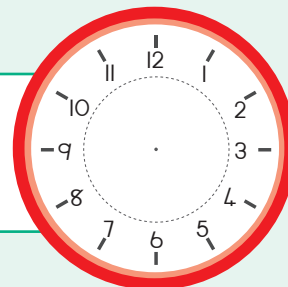
O swika o lenga vhukuma.

Mudededzi vha tshi mu
vhudzisa vha ri "Ndi tshone
tshifhinga tsha u ḡa tshikoloni,
Ntakadzeni?"

Muthu u tea u ita zwithu nga
tshifhinga.

Duvha:

Ndi tshifhingade?
Ntakadzeni o lenga u ya tshikoloni.



Kha ri n̄wale

Vhalani itsho tshitori ni fhindule mbudiso.

Ndi nga mini Ntakadzeni o lenga u swika tshikoloni?

Ngauri

Ntakadzeni o yisa hani tshikoloni?

O

Ndi nga mini Ntakadzeni a songo tuwa nga bisi?

Ndi ngauri o



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetsheselele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi
matanu kha u n̄wala mafhungo buguni yanu ya ndowedzo.

tavhanya	kunda	vuwa	lingedza
tsukunyea	kanda	vaya	fhedza
nyimbo	konda	vala	sedza

Maipfimaḍivhiwa

vhuse
ruma
wisa



Kha ri n̄wale

Itani ndowendowe ya maledere aya.

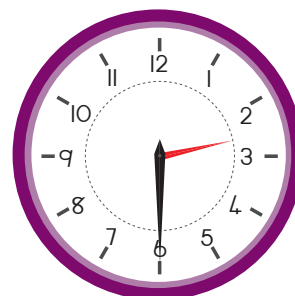
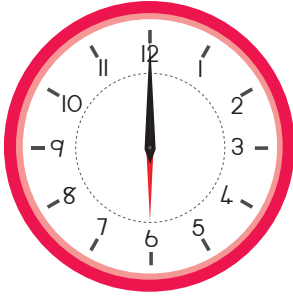
Ni kone u n̄wala mafhungo buguni yanu ya ndowedzo ni tshi shumisa maipfi
a no bva tshibogisini tsha maipfi.

Ndi tshifhingade?



Kha ri ite nyito

Vhudzani khonani yanu uri kuṅanga kuṭuku kwa watshi kwo sumba kha nomboro ifhio, na uri luṅanga lulapfu lwo sumba kha nomboro ifhio.



Dzhenisani awara na miminete zwine luṅanga luṅwe na luṅwe lwa khou sumba khazwo.

kuṅanga kuṭuku	luṅanga lulapfu	kuṅanga kuṭuku	luṅanga lulapfu	kuṅanga kuṭuku	luṅanga lulapfu	kuṅanga kuṭuku	luṅanga lulapfu

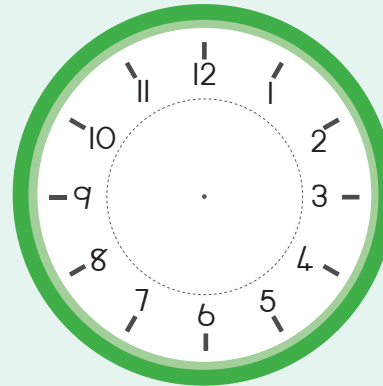


Kha ri ṅwale

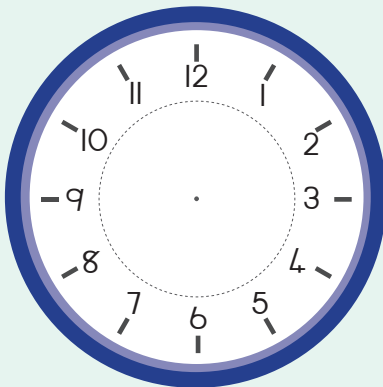
Olani maṅanga a watshi idzi.



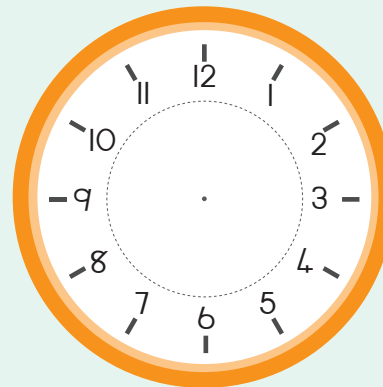
Awara ya 1



Awara ya 6



Awara ya 3



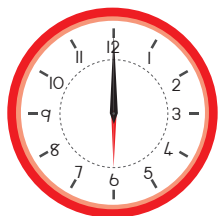
Awara ya 9

Duvha:



Kha ri n̄wale

N̄walani nomboro dzo t̄ahelaho.



Ndi vuwa nga awara ya _____.



Ndi eḡela nga awara ya _____.



Tshikolo tshi dzhena nga awara ya _____.



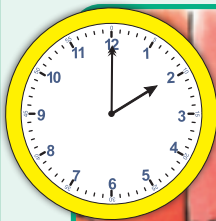
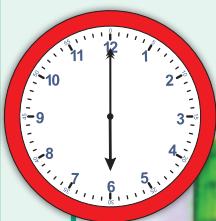
Kha ri d̄iphine

Gerani watshi kha gwati la murahu la bugu ni nambatedze maṅanga khalo.
Sumbedzani khonani yaṅu zwifhinga zwoṱhe zwo fhambananaho.



MUDEDEDZI: Tsaino

Duvha:



Kha ri vhale



Ntakadzeni u vuwa nga awara ya vhurathi.
Ntakadzeni u namela bisi nga awara ya vhusumbe.



Ntakadzeni u la
tshilalelo nga awara
ya vhurathi nga
madekwana.

Duvha:



Ntakadzeni u edela nga awara ya malo.

Ntakadzeni u la tshilalelo nga awara ya
vhurathi nga madekwana.

Ntakadzeni u edela nga awara ya malo.



Kha ri n̄wale

Vhalani itsho tshiṭori ni f̄hindule mbudziso.

Ntakadzeni u vuwa nga tshifhingaḁe?

U vuwa nga

Ntakadzeni u namela bisi nga tshifhingaḁe?

U namela bisi nga

Ntakadzeni u edela nga tshifhingaḁe?

U edela nga



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetsheselele mibvumo, ni kone u shumisa maipfi
maṭanu kha u n̄wala mafhungo buguni yaṅu ya ṅdowedzo.

vuwa	vhusumbe	vhuya	madekwana	iri
wawe	vhuse	hayani	tshikwekwe	ruma
wisa	tshisibe	yawe	tshikukwana	murengi

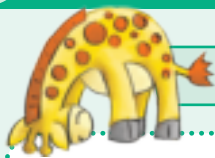
Maipfimaḁivhiwa

nthihi
mbili
raru
ṭhanu
ina



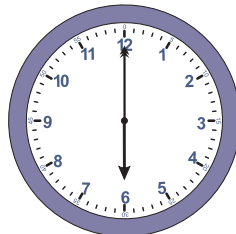
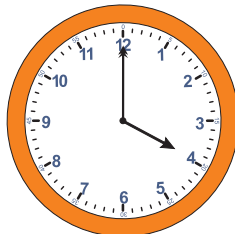
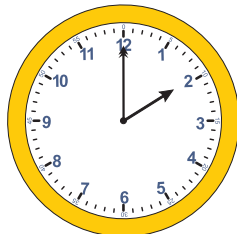
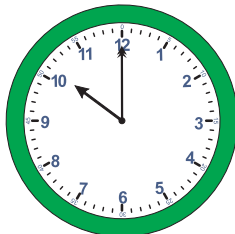
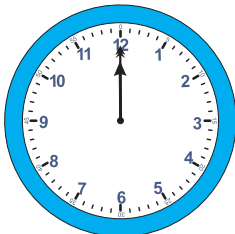
Kha ri n̄wale

Tshifhinga ndi



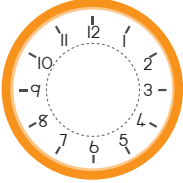
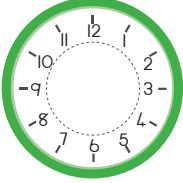
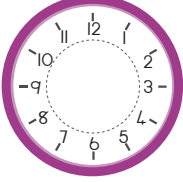
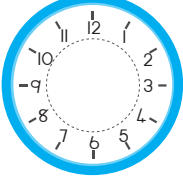
Kha ri ite nyito

Livhanyani watshi.



Kha ri n'wale

Nwalani zwifhinga ni kone u ola mananga kha watshi ni tshi sumbedza zwifhinga zwone.

Nga tshifhingade	Tshifhinga tshi re kha watshi	Tshi nwaleni
Ndi ya tshikoloni nga		
Ndi vhuya hayani nga		
Ndi lalela nga		
Ndi edela nga		



Kha ri ite nyito



Sumbedzani zwifhinga zwo fhambananaho kha watshi yanu ye na tou gera.



Kha ri diphine

Mbambe ya maipfi.

Muṛwe na muṛwe wa
vhoiwe na khonani
dzaṇu nangani ṭireke
kana mukwita wa
mbambe. Shumisani
watshi ni tshi pima uri
ni dzhia tshifhinga
tshingafhani musi ni
tshi vhalela nṭha maipfi
oṭhe a re kha ṭireke.
Noṭhe ni nga thoma u
vhala khathihi (mazha).
Tshintshanani ṭireke
ni dovhe hafhu u ita
mbambe. Lingedzani
u ita mbambe kha
ṭireke dzotṭhe ni tshi
ita ngowendowe ya
mbambe idzi u itela uri
ni dowe.

ha	hama	lwanzhe	lwela	kona	fhasi
hana	ṭhukhu	lwone	hadzima	fholo	pata
ṭharu	ṭhonono	hola	huma	pota	puta
muswa	maswole	khonani	khokho	eṭhe	nṭha
tamba	tumba	pfana	pfela	muri	mare
thumbu	muongi	pfuka	phanda	muroho	luvhondo
mulingo	mashudu	phuphu	phakhelwa	luvhone	zwiliwa
mashango	mushumo	khokhonya	khukhulwa	zwino	zwanda
tshunwahaya	nṱwedzi	maanda	phanda	ḍuvha	ḍola
nṱwana	muhulwane	vhandā	hashu	ḍala	vhazwala
mulwadze	mulweli	vhashu	mashango	vhazwimi	tshizwa
tshina	dalela	muselwa	lwala	zwinzhi	minzhi
dina	dondo	lwanzhe	bulo	munzhi	muri
tsa	tsini	lwanzhe	lwone	mare	murotho
yanga	yone	loṭhe	liṇo	hashu	vhashu
kona	kumba	sedza	sale	tamba	tumba





Kha ri vhale



Zwifhungo

Mulovha Nandoni ho vbonala mvuvhu na khovhe zwi tshi khou tshimbila zwothe. Ha tevhela tshidula na mmbwa yo ambara dzhasi, na mbudzi.

Vhathu vho gidima vho tovhekana vha tshi ya u vbona.

Nndinde na Kanakana na vhone vha tevhela.

Vhathu vha vhidzelela vho mangala.

Mvuvhu na khovhe zwa tshuwa zwa vhuyelela magini.

Duvha:



Kha ri riwale

Vhalani itsho tshitori ni fhindle mbudiso.

Khovhe yo vha i tshi khou tshimbila na nnyi?

Yo vha i tshi khou tshimbila na

Vhathu vho ita mini?

Vhathu vho

Kanakana na Nndinde vho ita mini?

Kanakana na Nndinde vho

Ndi nga mini mvuvhu na khovhe zwo vhuyelela madini?

Zwo vhuyelela madini



Divhamaipfi

Vhalani maipfi ni thetsheselele mibvumo.



Maipfimaipfi

songo
vhilahela
mvuvhu
ngauri

mvuvhu	khovhe	tovhhekana	vhona	tevhela	vhuyelela
duvha	toda	boda	dada	dola	khada



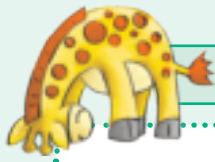
Kha ri riwale

Itani ndowendowe ya maledere aya.

Ni kone u riwala mafhungo buguni yanu ya ndowedzo ni tshi shumisa maipfi a no bva tshibogisini tsha maipfi.



Mmbwa yo ambara.



Kha ri ite nyito

Zwifhungo

Ambani nga mafhungomaitei a inwi mune. Talutshedzani khonani dzaṅu mafhungomaitei a inwi mune. Ambani uri ndi mafhungomaitei -de ane na nga a ṅwala kha gurannda yaṅu.



Kha ri ṅwale

Ṇwalani gurannda ya inwi mune.



Dzina la gurannda yaṅu

Deithi

Mafhungomaitei aṅu ndi afhio?

Ha bvelela mini?

Olani tshifanyiso tsha mafhungomaitei.

Dikishinari yanga

A
a

G
g

B
b

H
h

C
c

I
i

D
d

J
j

E
e

K
k

F
f

L
l

Dikishinari yanga

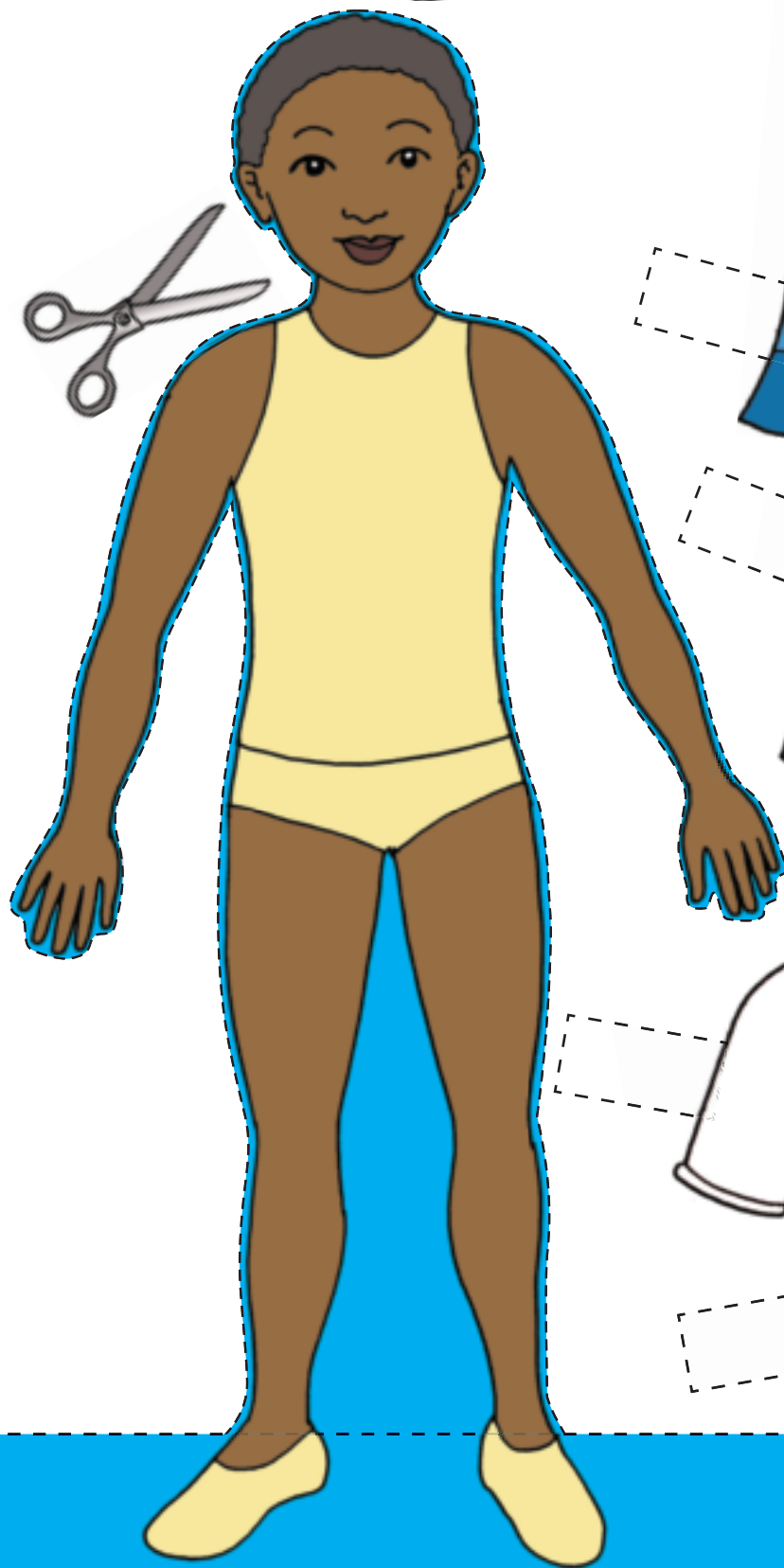
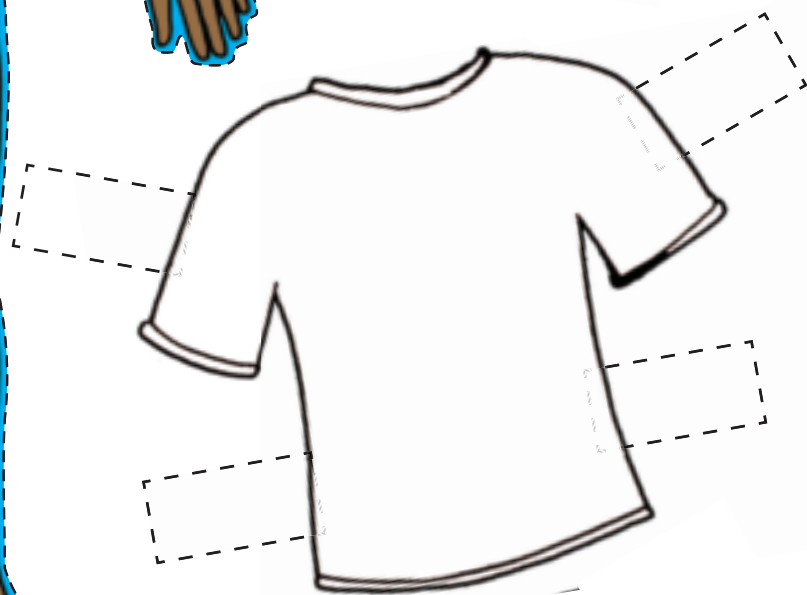
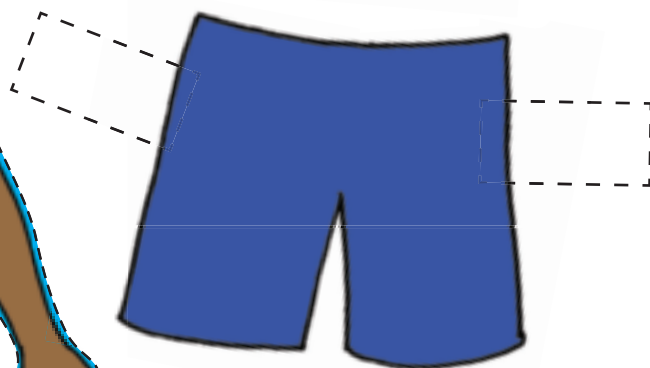
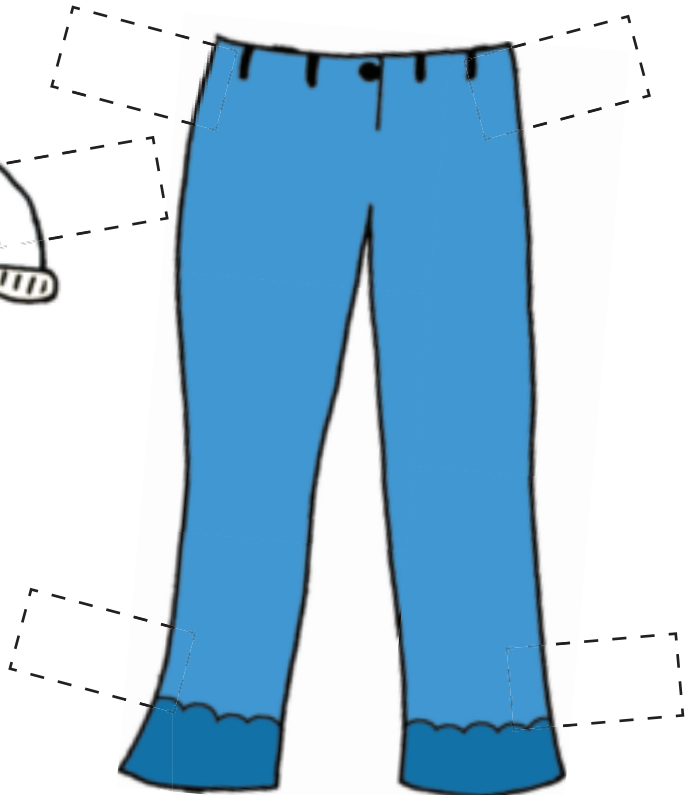
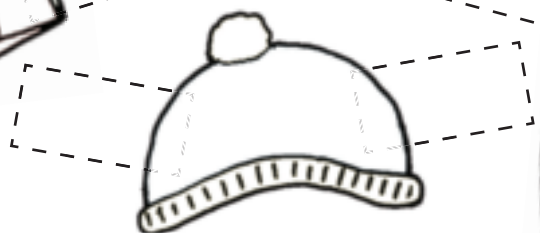
M m			S s
N n			T t
O o			U u
P p			V v
Q q			W w
R r			X-Z x-z



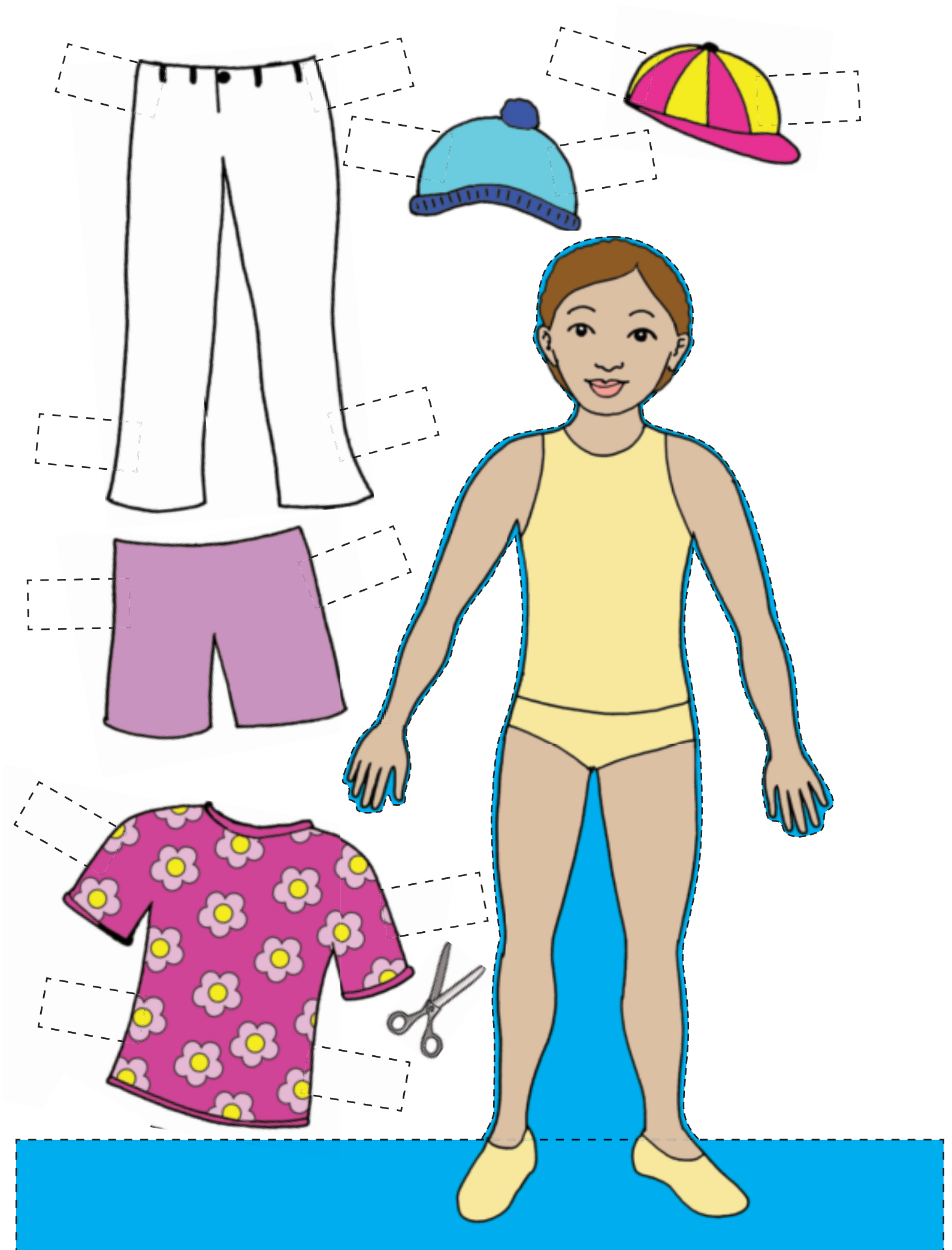


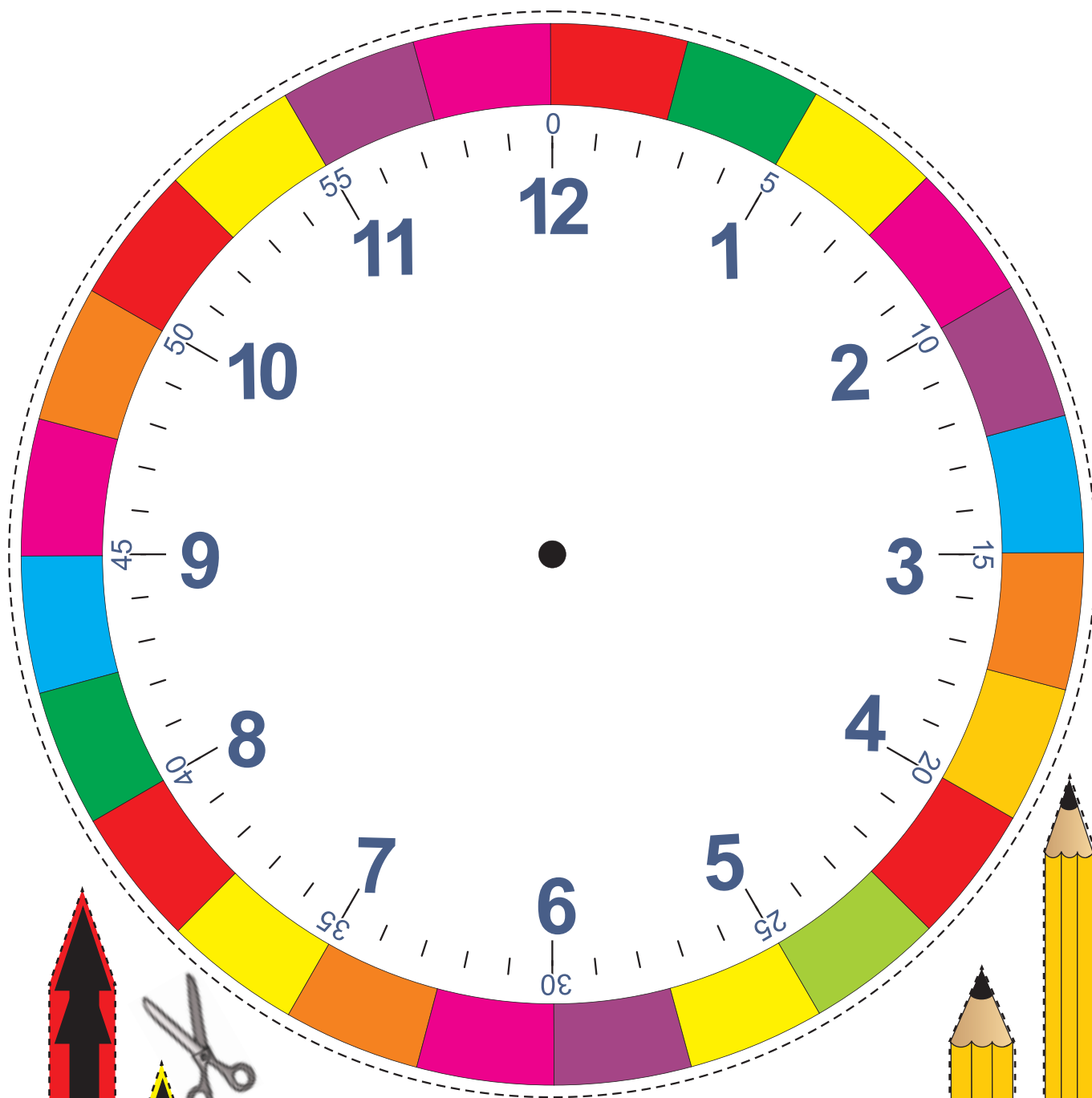






glue

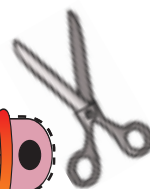
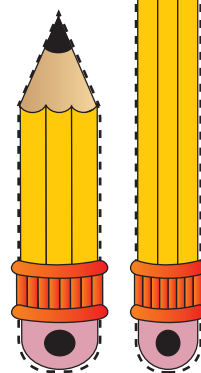




Clock

Cut out the clock and then the hands of the clock. Use the clip (a splitpin) to fasten the hands to the clock so that they can turn around. Now use your clock to show your friends the time.

At the same time fasten this hand to the weather clock on the back of the clock.



Attach the hand to the weather chart and then turn it to show what the weather is like each day.

Cut out the animals on the previous pages and stick them on the next pages to show where they live.

